

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА
НА
ИНТЕГРИРАНА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ ОТ НИВО 2 ЗА
ПЕРИОДА 2021-2027 г.

НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ

Март 2022 г.

Този документ е създаден в рамките на бюджетна линия BG16RFOP001-8.002.0005 Бюджетна линия на сектор „Стратегическо планиране и програмиране“, финансирана по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020.

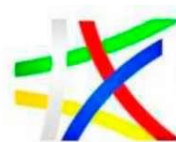

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Въведение	9
1.1	Обща информация.....	9
1.2	Нормативна рамка за ЕО	9
1.3	Методически подход за изготвяне на ЕО	10
2	Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСР на СЦР.....	11
2.1	Визия на ИТСР на СЦР	11
2.2	Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСР на СЦР.....	11
2.3	Обхват на ИТСР на СЦР	22
2.4	Времева рамка	23
3	Връзка на ИТСР на Северен централен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми.....	23
4	Състояние на околната среда	24
4.1	Атмосферен въздух и климат.....	24
4.1.1	Климат.....	24
4.1.2	Атмосферен въздух.....	25
4.1.2.1	Съществуващо състояние на емисиите в атмосферния въздух	25
4.1.2.2	Качество на атмосферния въздух.....	25
4.2	Води.....	26
4.2.1	Повърхностни води.....	26
4.2.2	Подземни води	30
4.2.3	Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)	32
4.3	Почви и земеползване.....	33
4.4	Ландшафт.....	35
4.5	Биологично разнообразие.....	36
4.5.1	Флора и фауна	36
4.5.2	Защитени територии	36

4.5.3	Защитени зони	37
4.6	Културно-историческо наследство	37
4.7	Материални активи	40
4.8	Население, човешко здраве	46
4.8.1	Демографска характеристика на региона	46
4.8.2	Заболеваемост, болестност и умирения по причини	48
4.8.3	Здравеопазване	50
4.8.4	<i>Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда</i>	51
4.8.5	<i>Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал</i>	52
4.9	Отпадъци	52
5	Евентуално развитие без прилагането на ИТСП на СЦР	52
5.1	Атмосферен въздух и климат	52
5.1.1	Атмосферен въздух	52
5.1.2	Климат	53
5.2	Води	53
5.3	Почви	53
5.4	Ландшафт	53
5.5	Биологично разнообразие	53
5.6	Културно-историческо наследство	54
5.7	Материални активи	54
5.8	Население, човешко здраве	54
6	Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати	54
6.1	Ландшафти и територии от интерес за Общността	55
6.2	Ландшафти и територии с национален защитен статут	58
6.3	Зони за защита на водите	61
6.3.1	Повърхностни води	62
6.3.2	Подземни води	62

6.4	Води за рекреация	63
6.5	Зони за опазване на стопански ценни водни организми	63
6.6	Чувствителни зони	63
6.7	Уязвими зони	64
7	Съществуващи екологични проблеми	64
7.1	Атмосферен въздух и климат.....	64
7.1.1	Атмосферен въздух.....	64
7.1.2	Климат.....	65
7.2	Води.....	65
7.2.1	Повърхностни води.....	65
7.2.2	Подземни води	66
7.3	Почви.....	66
7.4	Ландшафт.....	68
7.5	Биологично разнообразие.....	68
7.6	Културно-историческо наследство.....	69
7.7	Материални активи	70
7.8	Население, човешко здраве	70
7.9	Отпадъци.....	71
8	Цели на опазване на околната среда.....	71
9	Въздействия върху околната среда	71
9.1	Обобщение на въздействията	73
9.1.1	Атмосферен въздух и климат	73
9.1.1.1	<i>Атмосферен въздух</i>	73
9.1.1.2	<i>Климат</i>	74
9.1.2	Води.....	75
9.1.3	Почви.....	77
9.1.4	Ландшафт.....	77
9.1.5	Биологично разнообразие	78
9.1.6	Културно-историческо наследство	80

9.1.7	Материални активи	81
9.1.8	Население, човешко здраве	81
9.1.8.1	Шум и вибрации	83
9.1.8.2	Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал	84
9.1.9	Отпадъци	85
9.2	Трансгранично въздействие	86
10	Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от ИТСП на СЦР	87
10.1	Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТСП на СЦР	87
10.2	Мерки за изпълнение при прилагане на ИТСП на СЦР	87
10.2.1	Атмосферен въздух и климат	88
10.2.2	Води	89
10.2.3	Почви	91
10.2.4	Ландшафт	92
10.2.5	Биологично разнообразие	92
10.2.6	Културно-историческо наследство	92
10.2.7	Материални активи	92
10.2.8	Население, човешко здраве	93
11	Описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, включително трудностите при събиране на необходимата за това информация, като технически недостатъци и липса на ноу-хау	93
12	Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на СЦР	95
13	Заключение	97
14	Приложения	98

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Обхват на СЦР	22
-------------------------------	----

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)	10
Таблица 2 - Мерки и индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда	95

АБРЕВИАТУРИ

Абревиатура	Дефиниция
АИС	Автоматична измервателна станция
АНКПР	Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие
БД	Басейнова дирекция
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГОП	Горни оценъчни прагове
ДОАС система	Модел автоматична измервателна станция
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗВ	Зони за защита на водите
ЗЗ	Защитена зона (по смисъла на ЗБР)
ЗТ	Защитена територия (по смисъла на ЗЗТ)
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КИН	Културно-историческо наследство
МАС	Мобилни автоматични станции
МДК	Максималната допустима концентрация
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МСП	Малки и средни предприятия
НЕМ	Национална екологична мрежа
НДСОС	Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност

Абревиатура	Дефиниция
НКИЗ	Национална компания "Индустриални зони" ЕАД
НКЦ	Недвижими културни ценности
НСМСП	Националната стратегия за МСП
ПГ	Парникови газове
ПОО	Професионално образование и обучение
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РЛ	Районна лаборатория
РП	Региони за планиране
СГН	Средногодишна норма
СДН	Средноденонощна норма
СЕО	Стратегическа екологична оценка
СКОС	Стандарт за качеството на околната среда
СМВТ	Силномодифицирано водно тяло
СПП	Стратегическо планиране и програмиране
СЦР	Северен централен регион
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ЧКБ	Червена книга на Р България
САФ	Обща рамка за оценка
ФПЧ₁₀ (PM₁₀)	Фини прахови частици с размер под 10 микрона

1 Въведение

1.1 Обща информация

ИТСП на Северен централен регион попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения, които се отнасят към позиции на Приложение № 1 и Приложение № 2 на ЗООС, предвид което, на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ЕО, подлежи на процедура по задължителна екологична оценка (ЕО).

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури за изготвяне и одобряване на ИТСП. Екологичната оценка на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г. се извършва едновременно с изготвянето ѝ. Съгласно чл.19а от Наредбата за ЕО е изготвено Задание за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО. Заданието е предоставено за консултации съгласно чл. 19а от Наредбата за ЕО на всички заинтересовани страни, определени в посочената по-горе схема. Получените в резултат на консултациите по Заданието становища са съобразени при изготвяне на доклада за екологична оценка на ИТСП на СЦР 2021-2027 г.

1.2 Нормативна рамка за ЕО

ЕО се разработва в съответствие с разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО¹ транспонирана в националното законодателство с Наредбата за условията и реда на извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО, приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г.), както и със следните документи: Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда; Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна; Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици, кодифицирана с Директива 2009/147/ЕО; Оценка на планове и проекти, съществено засягащи зони от Натура 2000 – Методическо ръководство по разпоредбите на чл. 6 (3) и (4) на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО; Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на ПОВВИК ООС със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите, България.

Ключовите документи, свързани с процеса по изготвяне на ЕО, са: Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – обн. ДВ, бр. 91/2002 г.; Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – обн. ДВ, бр. 77 /2002 г.; Закон за водите – обн. ДВ, бр. 67/1999 г.; Наредба за

¹ Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда.

условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО), приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 57/ 2004г., Закон за защитените територии - обн. ДВ. бр.133/ 1998г. и Закон за лечебните растения - обн. ДВ. бр.29/2000г,

1.3 Методически подход за изготвяне на ЕО

В съответствие с член 5(4) от Директива 2001/42/ЕО е извършен процес на определяне на обхвата на екологичната оценка, за да се вземе решение относно обхвата и нивото на подробност на информацията, която трябва да бъде включена в Доклада за ЕО. Съответно е разработено и съгласувано със съответните органи проекто-задание за обхват и съдържание на ЕО. Получените бележки и предложения са включени в актуализираното (окончателно) задание и са взети предвид при изготвянето на доклада за ЕО.

Методите и техниките, предвидени за оценка на околната среда и за изготвяне на доклада за екологична оценка, са тези, посочени в насоките и ръководствата, изброени по-горе:

За да се позволи идентификация на взаимодействията между ИТСП на Северен централен регион и околната среда, ЕО включва преглед на съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда и ги оценява спрямо Стратегическите приоритети и специфичните цели на ИТСП, както и съответните дейности и мерки, предвидени по тях.

Докладът за ЕО анализира и оценява вероятните значителни въздействия върху околната среда, включително вторични, кумулативни, синергични/едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни въздействия от прилагането на ИТСП на СЦР, които са разгледани по отделни компоненти (биоразнообразие, почви, води, въздух и др.)

За подобряване на екологичното качество на ИТСП на СЦР, въз основа на анализ са дадени препоръки за смекчаване на въздействието на ИТСП на СЦР, включително мерки за предотвратяване, намаляване или компенсиране на неблагоприятните въздействия.

Оценката на положителните и отрицателните въздействия на заложените в ИТСП на СЦР Специфични приоритети, цели и дейности се обобщава в рейтинг матрица, като се използват следните обозначения:

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)

+	Очаквано положително въздействие
0/+	Клони към резултат от положително въздействие
/	Очаква се незначително или никакво въздействие
0	Като цяло се очаква нулево резултатно въздействие, тъй като положителните и отрицателните въздействия взаимно се компенсират
0/-	Клони към резултат от отрицателно въздействие
-	Очаквано отрицателно въздействие
=	Очаква се въздействие, но поради недостатъчни данни оценката на въздействието е невъзможна

В допълнение към тази матрица се извършва качествено описание на възможните положителни или отрицателни въздействия в резултат от Стратегическите приоритети, специфичните цели, целите, мерките и дейностите, заложи в ИТСП на СЦР, както и предложените смекчаващи мерки. Като част от ЕО са предложени и мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на СЦР.

2 Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСП на СЦР

2.1 Визия на ИТСП на СЦР

Приетата визия, която определя рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСП) на Северен централен регион, поради своя дългосрочен характер остава непроменена от заложената визия в Регионалния план за развитие 2014-2020 г. и е следната:

СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН - бързо и устойчиво развиващ се европейски регион, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация.

2.2 Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСП на СЦР

ИТСП на Северен централен регион, включва 3 основни приоритета за развитие на региона към които са формулирани специфични цели, както следва:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Постигане на икономически подем и трансформация - Ключовите дейности в този приоритет са подкрепа за нови инвестиции с повишена ефективност, установяване на иновационния подход във всички сектори на икономиката, подобряване на инвестиционната среда и привличане на стратегически инвеститори, адаптиране на националната и регионалната политика към нуждите и специфичните регионални условия за МСП и създаване на мрежи и

инфраструктури, базирани на иновации и технологии, насърчаване на мерките за енергийна ефективност в предприятията и за преход към кръгова икономика, поддържане на ефективен регионален и местен пазар на труда.

Посочените действия са обединени за изпълнението на следните специфични цели:

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството

За осъществяването на политиката ще съдейства изпълнението на следните дейности: създаване на условия за ускорено изграждане на модерна индустриална инфраструктура с оглед преодоляване на идентифицираните териториални дисбаланси, привличане на инвестиции и устойчиво икономическо развитие на СЦР и съставлящите го области и общини; насърчаване на предприемачеството в СЦР и подкрепа за създаване на нови МСП чрез изграждане и развитие на елементи от предприемаческата екосистема (бизнес инкубатори, споделени пространства, технологични паркове и други) и подкрепа за различните подгрупи предприемачество и съществуващи клъстери; подкрепа на МСП в региона в съответствие с регионалните приоритетни икономически дейности, идентифицирани и изведени в Националната стратегия за МСП 2021-2027 г.; подкрепа за развитие на технологичното предприемачество; подобряване на инфраструктурата за нуждите на икономическите субекти в градските и селските региони; изграждане на транспортно-логистични и мултимодални хъбове, оборудвани с модерна инфраструктура; генериране на ново индустриално развитие в определени пространствени структури на СЦР чрез изграждане на индустриални зони. Подкрепата за изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони ще бъде изпълнявана чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

Проекти, които ще се реализират през този период, са: изграждане на нова индустриална зона между Габрово и Севлиево; реализиране на проект "Нов логистичен коридор на България: Азия - Варна - Шумен - Разград - Русе - Централна и източна Европа" - EU Gateway; изграждане и новата индустриална зона в община Горна Оряховица; изграждане на "Дунавски индустриален технологичен парк - Свищов" ЕАД; модернизация на пристанище Свищов като елемент на разширената TEN-T мрежа, включително пристанищната и довеждащата инфраструктура.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Изграждане на иновационна среда и мрежи за ново развитие - Като важен двигател на бъдещия растеж в страната и региона са определени научните изследвания, технологиите и иновациите. Специален фокус на интервенциите за укрепване на иновационния потенциал е създаването на ключова и уникална научна инфраструктура в СЦР, като например Център за компетентност "Квантова комуникация, интелигентни системи за сигурност и управление на риска", като едновременно с това ще продължи разработването и въвеждането на иновативни

продукти, процеси и бизнес модели, целящи повишаване на ресурсната ефективност на икономиката и прехода към кръгова икономика.

Планираните мерки, които ще бъдат подкрепени, включват: стимулиране на сътрудничеството между университетите, научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него; създаване и развитие на центрове за върхови постижения, центрове за компетентност, регионални и местни лаборатории за технологични изпитвания и др. като ключови елементи на научната инфраструктура на Република България; стимулиране на иновационната активност на предприятията в приоритетните за СЦР тематични области на интелигентната специализация съгласно Стратегията за интелигентна специализация 2021-2027 г.; усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност на икономиката; стимулиране на сътрудничеството между научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него и развитие на центрове за трансфер на технологии; насърчаване на фирми, реализиращи производствени модели в подкрепа на кръговата икономика. Участие с проекти за развитието на Индустрия 4.0 в нов фонд за финансиране на български проекти в областта на Индустрия 4.0 и изкуствения интелект, както и в програми на ЕС, каквито вече съществуват в Техническия университет в Габрово.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3. Създаване на нови качествени работни места и подобряване достъпа до заетост - Повишаването на ефективността на регионалния и местните пазари на труда с фокус върху разкриване на нови качествени работни места ще бъде основен акцент на националната и регионалната политика. Мерките следва да осигурят интеграцията на политиките за развитие на уменията с политиките за регионално икономическо развитие. Необходими са местни партньорства между бизнеса и съответните фактори в сферата на икономическото развитие, образованието и заетостта.

Планира се прилагането на следните мерки: насочване на образованието и обучението към изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда; осигуряване на обучение за придобиване на ключови умения и квалификация от безработни лица и повишаване на тяхната пригодност за заетост; повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица в контекста на регионалните и местните потребности от квалификация на работната сила; мерки за подобряване на услугите по активиране, помощ при търсенето на работа, съответствие между търсене и предлагане, индивидуализирани услуги за нискоквалифицираната работна ръка; подпомагане на МСП за запазване на работните места в общини с безработица, превишаваща средната за страната и региона.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство - като важен приоритет на ИТС на СЦР се утвърждава по-нататъшното развитие на туризма като конкурентоспособен

и регионално утвърден сектор, който в същото време защитава устойчивото използване и опазването на ресурсите.

Мерките за развитие на туризма в СЦР включват: експониране на културното наследство на територията на СЦР като предпоставка за развитие на културния туризъм, за който в региона има уникални предпоставки. Включване на културното наследство в регионални туристически продукти и популяризирането им в европейски и световен план; възстановяване, реставрация, консервация, въвеждане на съвременни форми на експониране на паметниците на културното наследство; свързване на съществуващите 169 рекреационни зони и ландшафти чрез културни и туристически маршрути; изграждане на екотуристическа инфраструктура, свързана с експониране и популяризиране на биологичното разнообразие; стимулиране на туризма по река Дунав; развитие на богатия на ресурси Старопланински регион; подкрепа на инициативи за създаване на регионални туристически продукти в областта на културния, винарския, селския туризъм; изграждане на инфраструктурата, обслужваща туризма в региона; технологично модернизиране, атрактивно и изчерпателно представяне на туризма в Интернет и предлагане в дигитална среда чрез набор от електронни услуги.

Селското стопанство е другият структуроопределящ сектор в Северен централен регион, базиращ се на специфичните регионални потенциали. Заложените в приоритета мерки имат задачата да осигурят устойчиво селско стопанство с по-висока добавена стойност и по-добри биологични качества, модернизиране и разширяване на напоителните полета; използване на достиженията на приложната селскостопанска наука.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж - Фокусът на втория приоритет на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион е поставен върху развитието на човешкия ресурс като най-важен за жизнеността и просперитета на региона.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Подобряване на достъпа до образование и повишаване на образователното равнище на населението - Националната програма за развитие "България 2030" предвижда цялостно модернизиране на образователната система на всички нива, което ще благоприятства за пълноценната професионална и лична реализация.

Като ключови мерки в СЦР се определят: осигуряването на равен достъп до качествено образование на всички нива на задължителното образование (предучилищно, основно и средно), със засилен акцент върху развитието в ранна детска възраст; реализиране на интегрираните политики за осигуряване правото на всяко дете на качествено образование и за превенция на отпадането от училище, с фокус върху децата и учениците от уязвимите групи, както и на политики и мерки, насочени към нарастване на дела на завършилите средно образование и насърчаване на участието на младите хора във формално и неформално образование и обучение; повишаването приложимостта на

училищното образование за постигане на професионална реализация чрез разширяването на географския обхват на дуалното и професионалното образование и обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, съобразени с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво; програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата; подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация; разработване на програми за привличане и задържане на децата в училище съобразно специфичните местни условия по модела на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст; разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез организиране на стажове в предприятия по време и след завършване на обучение; приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности; реинтегриране в образователната система на младежи до 18 години, отпаднали от училище; осигуряване на достъп до формите на учене през целия живот; изграждане на партньорски мрежи между средните и висшите училища, научните организации, бизнеса и местната власт, включително за създаване на учещи региони; въвеждане на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование.

Чрез подхода на Интегрирани териториални инвестиции се планира да бъдат изпълнени и следните групи дейности: подкрепа на професионалното образование и обучение на регионално ниво; развитие на дуалната система на обучение; ограмотяване на възрастни; валидиране на знания, умения и компетентности.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт - Основен фактор за определяне качеството на живот в даден регион е възможността жителите му да получават качествени социални, здравни, културни и други обществени услуги. За тази цел се предвиждат инвестиции както във физическите параметри на заведенията, в които се предлагат тези услуги (сгради, оборудване и т.н.), така и за подобряване на количеството и качеството на предлаганите в СЦР услуги.

ЦЕЛ 2.2.1. Подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги - Грижите за здравето на населението са насочени към осигуряване на равен достъп до качествени, устойчиви и достъпни медицински услуги чрез развитие на инфраструктурата и създаване на възможности за комплексно медицинско обслужване, което ще осигури максимално използване на болничния капацитет.

Ключови ще бъдат мерките за: подобряване достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ, създаване на мобилни екипи, подобряване на материално-техническата база на държавните болници в областните градове, оборудване на площадки за кацане на хеликоптери и осигуряване на бърз достъп до болнично

заведение, прилагане на мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и за подобряване профилактиката на болестите, особено в отдалечените и труднодостъпни райони.

ЦЕЛ 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете от социално изключване - Деинституционализацията на грижата за деца и възрастни хора също ще бъде обект на целенасочени усилия, както и предоставянето на услуги в домашна среда, в специализирана среда, услуги, които се предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване.

Предвижда се през периода 2021-2027 г. да се реализират мерки за създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания, както и на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания.

Подкрепата по линия на кохезионната политика на ЕС ще бъде насочена и към подпомагане на активното социално включване и интегриране на групите със специални нужди и ромското население.

В областта на социалното включване са идентифицирани следните мерки: разработване на мерки за активно приобщаване за подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирани мерки и взаимодействие в сферата на образованието, здравеопазването, заетостта и социалните услуги; подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение чрез строителство, реконструкция, ремонт и разширение на социални жилища, в които да бъдат настанени представители на целевата група; осигуряване на достъпна среда - физическа, институционална и информационна и достъпен транспорт.

ЦЕЛ 2.2.3. Развитие на културата и спорта

Планираните мерки включват: подобряване на достъпа до изкуство и повишаване на културата на населението; поддържане и обогатяване на културната инфраструктура; модернизирание, реконструкция и изграждане на нова база за масов спорт; изготвяне и реализиране на програми за развитие на детско-юношеския и ученическият спорт; поддържане на открити и закрити спортни площи.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност - Подобряването на териториалното сближаване и на качеството на управление на териториално ориентираните политики изисква регионалната политика да бъде фокусирана върху подкрепа на региони, изправени пред трудности, средни градове, които са в процес на загуба на своите социални и икономически функции, слаборазвити и селски общини, силно отдалечени от централните места в региона и страната, като и подкрепа за мерки, свързани с реструктурирането и адаптирането им. Местната

транспортна инфраструктура е основен фактор, способстващ за разпространението на процесите на развитие между градовете и постигане на териториална свързаност.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура

- Инвестициите в транспортна инфраструктура ще бъдат подкрепени паралелно с инвестициите в цифрова инфраструктурата. Реализираните дейности са насочени към развитието на главните и второстепенните транспортни оси за постигане на модел "решетка", съдействащ за укрепване на функциите на вече изявените урбанизационни центрове, за разширяване на полетата им на влияние и за подобряване на достъпа до пазара на труда и социални услуги в СЦР. Ще се създадат условия и за оползотворяване потенциала на река Дунав - транспортен, икономически, енергиен, туристически и воден ресурс.

ЦЕЛ 3.1.1. Подобряване на транспортна инфраструктура - сновен акцент в развитието на транспортната инфраструктура в региона ще бъде доизграждането на транспортните коридори, в т.ч.: доизграждане на автомагистрала "Хемус"; изграждане на магистрала Русе - Велико Търново; изграждане на тунел под връх Шипка, със стартирала процедура и очаквани ресурси от ОП "Транспортна свързаност" 2021-2027; изграждане на скоростен път Русе - Варна и рехабилитация на дублиращата жп линия; реконструкция и модернизация на първокласен път Силистра - Шумен; модернизация и рехабилитация на жп участък "Мездра-Горна Оряховица"; модернизация на жп възел Горна Оряховица; възстановяване на проектните параметри на железопътния участък Горна Оряховица - Каспичан; изграждане на нови мостове над река Дунав (опционално между град Свищов и град Зимнич; град Русе и град Гюргево; гр. Силистра и гр. Кълъраш); модернизация на пристанище Силистра като елемент на разширената TEN-T мрежа; модернизация на пристанище Свищов като елемент на разширената TEN-T мрежа, включително пристанищната и довеждащата инфраструктура; възобновяване дейността на Фериботен комплекс Силистра и създаване на фериботна линия до Украйна; създаване на фериботна линия Тутракан (България) - Олтеница (Румъния); развитие на мултимодален транспорт и логистични центрове; разработване на летищата в град Горна Оряховица и в Щръклево; изграждане на Дунавски панорамен път в частта му между Русе и Свищов и на Дунавска велоалея - част от Трансевропейската велоалея по дължината на р. Дунав.

Подобряването на свързващата инфраструктура с регионална значимост се фокусира върху ограничаването на вътрешнорегионалните различия и предоставянето на равен достъп до услуги. Това е свързано основно с рехабилитация на второкласната и третокласната пътна мрежа и общинската пътна мрежа.

ЦЕЛ 3.1.2. Развитие на цифровата инфраструктура - За постигането на "цифров растеж" и предотвратяване на рисковете от задълбочаване на регионалните дисбаланси по отношение на широколентовото покритие, което може да увеличи другите неравенства, в СЦР *ще получат развитие мрежите*: за достъп до високоскоростен и

свръх-високоскоростен интернет, както и за развитие на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и онлайн услугите.

Особен акцент ще бъде изграждането на необходимата инфраструктура и предоставянето на достъп до ИКТ в периферните селски региони в СЦР. По този начин ще бъде подобрен достъпът до значителна част от административните услуги и услугите в здравеопазването, образованието, културата и т.н.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество - Ще се насърчават възможности за реализиране на полицентрично териториално развитие, с подчертана роля на градовете и агломерационните формирования, както и за укрепване на връзките между селските и градските региони, посочени в Актуализираната Националната концепция за пространствено развитие (АНКПР).

АНКПР формулира следните цели: Нарастване на ролята на градовете от 2-ро йерархично ниво като двигатели на регионалното развитие, които същевременно укрепват териториалното сближаване и увеличават конкурентоспособността на страната и контрабалансира развитието на столицата; Поддържане на широка мрежа от градове от 3-то ниво чрез създаване на условия за разпространение на факторите за развитие, подкрепа за тяхното интегрирано развитие и синхронизиране на секторните политики; Формиране и следване на национална политика за малките градове в периферни селски територии като доставчици на основни услуги за селските региони и подкрепа за тяхното интегрирано развитие и по-пълно използване потенциала на територията.

ЦЕЛ 3.2.1. Интегрирано развитие на градовете от второ и трето ниво и подобряване качеството на тяхната среда и агломериращи функции - Равнището на икономическо развитие на страната до голяма степен зависи от представянето и местоположението на големите градски центрове с техните функционални зони. Те са двигателят, стимулиращ развитието на региона и страната, и повишаването на тяхната конкурентоспособност е основополагащо за икономическия и социалния растеж.

В подкрепа на избрания полицентричен модел за развитие, съгласно АНКПР освен Русе като голям град от 2-ро ниво в СЦР специално стимулиране заслужава и град Велико Търново, който показва възможности и тенденции да премине от 3 -то към 2-ро йерархично ниво.

За другите градове - центрове с регионално значение в територията на областите, каквито са Габрово, Разград, Силистра и Свищов, действията трябва да се насочат към стимулиране на ускореното развитие. Развитието на тези градове и разширяването на тяхната агломерационна зона ще изиграе ролята на стимулатори на вътрешнорегионалното развитие и ще окаже благотворно влияние на околната изостанала селска територия.

Една от важните цели в развитието на тези градове е да се развива капацитетът им за регионално въздействие чрез интегриране на околната територия и постигане на икономическо, социално и пространствено активизиране и сближаване.

Освен дейностите в подкрепа за изграждане на конкурентна и динамична икономическа база на тези градове, в тях ще се стимулира: изграждане на зелена градска инфраструктура като обществени зони за отдих и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради, обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики, мерки за повишаване на сигурността в градските обществени пространства, подкрепа за осигуряването на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на групите в неравностойно положение, мерки за енергийна ефективност и др.

От съществено значение ще бъде изпълнението на: мерки за устойчива градска мобилност, в т.ч. инфраструктурни мерки, мерки за управление на трафика, за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.), за пътна безопасност.

ЦЕЛ 3.2.2. Развитие на градовете от четвърто и пето ниво - В допълнение към подкрепата за големите градски центрове и техните функционални зони ще се засили капацитетът за усвояване и разпространение на процесите на развитие на градовете от четвърто ниво с техния потенциал за териториална специализация. С оглед постигане на балансирано устойчиво развитие на територията на Северен централен регион е подходящо чрез инструментите на политиката за регионално развитие да бъдат подкрепени и някои градове в селските региони, които се явяват центрове за предоставяне на публични и бизнес услуги за населението, обитаващо по-малките населени места в селските региони. Такива в СЦР са Павликени, Елена, Трявна, Тутракан и Исперих. Чрез укрепването и разширяването на икономическите, социалните и административните функции на тези градове ще се въздейства за стабилизиране на демографските процеси и ще се ограничи обезлюдяването на малките населени места.

Развитието на тези градове и други градове с местно значение, които имат потенциал да привлекат неземеделски инвестиции или да използват селскостопанския потенциал на околните региони (като пазар и място за преработка на селскостопански продукти), стимулира развитието на околните населени места. В тези общини са необходими мерки за подпомагане изоставането в социално-икономическото развитие и жизнения стандарт.

По-малките икономически центрове и техните връзки с големите центрове на икономическа дейност ще се подкрепят чрез проекти, реализирани чрез подхода на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ).

Разпространението на процесите на развитие ще включва: разширяване и модернизиране на инфраструктурата, преди всичко транспортна. Местната транспортна

инфраструктура е основният фактор, способстващ за разпространението на процесите на развитие между градовете и техните околни региони; развитие и обновяване на урбанизираната средата в малките градове и селата; подобряване и разнообразяване на предлагането на основни социални услуги като условие за намаляване на обезлюдяването в селските региони и постигане на по-високо качество на живот в тях; осигуряване на достъп до ИКТ, разширяване на достъпа до Интернет; диверсификация на икономиката в по-малките населени места.

Освен чрез тези дейности, процесите на развитие в проблемните области ще бъдат подкрепени предимно чрез увеличаване на капацитета им за усвояване на факторите на растеж (капитал, квалифицирана работна ръка, знания, иновации).

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура

Мерките за опазване на околната среда ще включват: поддържане и ремонт на съществуващите водоеми и изграждане на нови; извършване на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвяне на план с действия за намаляване на течовете и минимизиране на загубите по водопреносната и водоснабдителната мрежи чрез рехабилитация на водопреносна и водопроводна инфраструктура; дейности за пречистване на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, и осигуряване на питейното водоснабдяване; изграждане на нови канализационни системи, в т.ч. селищни пречиствателни станции за отпадъчни води, и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство; реконструкция и модернизация на съществуващи канализационни системи, в т.ч. селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.

Ще продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците.- Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания. Ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета "Кръгова икономика", с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

Предвижда се подкрепа за мерки, адресиращи източници на замърсяване на въздуха. Фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха.

В съответствие със специфичната цел на политиката за сближаване на ЕС за засилване на биоразнообразието, "зелената" инфраструктура в градската среда, както и за намаляване на замърсяването, се предвиждат мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване на екосистемите и екосистемните услуги. Като приложими мерки за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) в СЦР могат да се

идентифицират консервационни мерки, фокусирани върху видове и местообитания в неблагоприятно-незадоволително и неблагоприятно-лошо природозащитно състояние.

По отношение на енергийна ефективност на общините ще продължат усилията по въвеждане на различни енергоспестяващи мерки в областта на сградния фонд, заедно с енергоспестяващи мерки за получаване на енергия от ВИ, които са водещи и по отношение спестяванията на парникови емисии.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество - Като ключови тематични области за трансгранично развитие съгласно АНКПР ще се развиват *съвместните действия в областта на:* транспортната свързаност и достъпността, екологията, опазването на биоразнообразието, устойчивия туризъм, насърчаването на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП, адаптацията и смекчаването на последствията от изменението на климата.

Като важна тема на транснационално и трансгранично сътрудничество се очертава приобщаването на българските крайдунавски общини и области в общоевропейския Дунавски район и развитието на трансгранични партньорства и еврорегиони за интегрирано управление на басейна на реката, опазване на водите, почвите и биоразнообразието и стимулиране на икономическото развитие, устойчивия туризъм и културния обмен.

Местните специфики, анализираният опит и добри практики, както и дефинираните в АНКПР потенциали и пречки за развитие са отправна точка за *мерките в трансграничното сътрудничество с очакван най-осезаем положителен ефект от регионална гледна точка:* използване на съвместни териториални инструменти, съобразени с контекста в трансграничния район, с оглед справяне с конкретни ситуации; насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП чрез включването им като краен получател на помощ по програмите за ТГС; инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия; развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона. Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за териториално развитие; инвестиране в образование, повишаване на квалификацията и обмен на студенти (ако е приложимо); инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки; разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации; изпълнение на съвместни мерки, касаещи прехода към кръгова икономика, чрез пилотни дейности и инвестиции в МСП, обучение и въвеждане на добри практики и др.; съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно

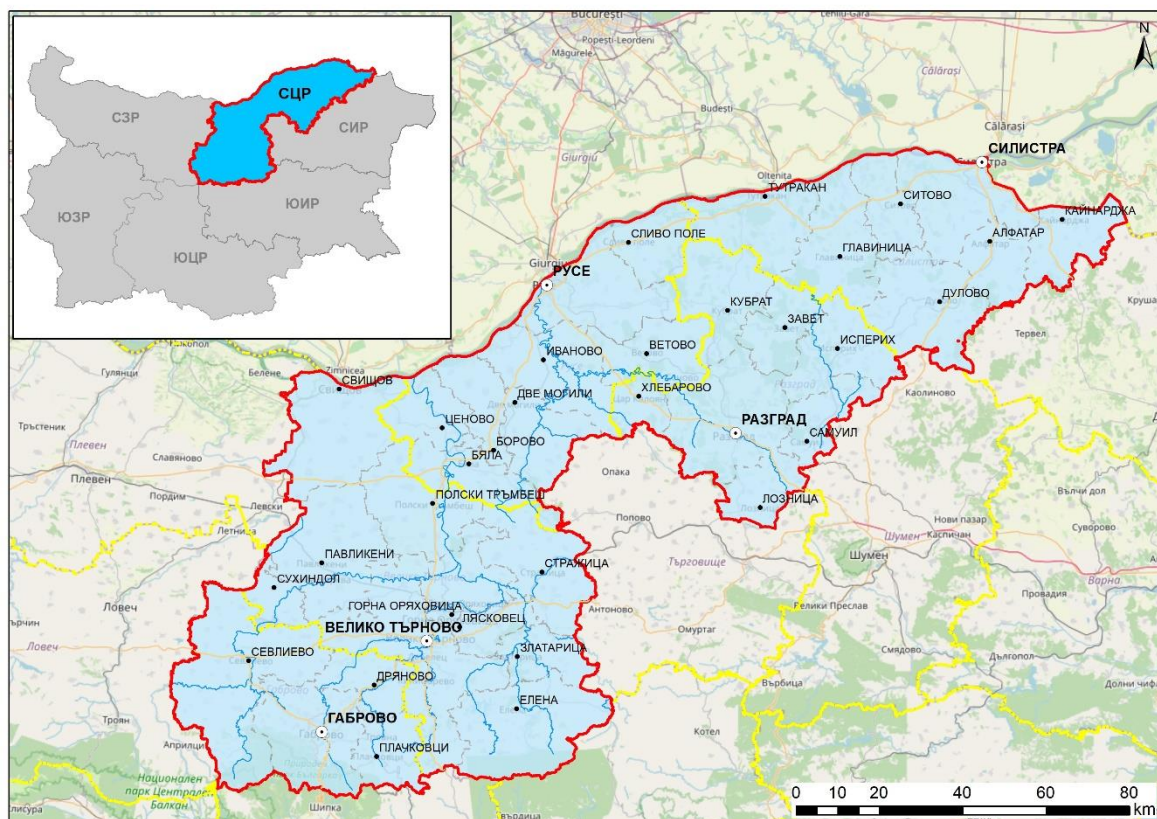
използване на ресурсите; подобряване на транспортната свързаност и достъпността, повишаване на трансграничната мобилност и разкриване на потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор, в т.ч. проучване, проектиране и изграждане на нови/реконструкция на съществуващи мостови и пристанищни съоръжения по река Дунав с цел подобряване свързаността в региона; изпълнение на съвместни мерки за стимулиране на заетостта чрез подкрепа за подходящи учебни дейности и активно включване на уязвимите групи; използване на опростени финансови инструменти с възможен компонент на безвъзмездна финансова помощ.

2.3 Обхват на ИТСР на СЦР

Северният централен регион обхваща областите Габрово, Велико Търново, Русе, Разград и Силистра с общо 36 общини.

Територията на региона обхваща централната и източната половина на Дунавската равнина и Предбалкана, северната част от Централна Стара планина, както и западната част от Добруджа. Общата площ на региона е 14 668,0 km², което представлява 13,2 % от територията на страната, като земеделските територии са 68,7 %, горските - 23,6 %, а урбанизираните - 5,1 %.

На Фигура 1 е показана обща схема на Северен централен регион.

Фигура 1. Обхват на СЦР

Характеристиките на територията в обхвата на ИТСП на Северен централен регион за планиране от ниво 2 са представени в Раздел 4 от настоящия доклад.

2.4 Времева рамка

Разглежданият период от време, за който ще бъдат оценявани положителни и отрицателни въздействия, е периодът от 2021 до 2027 г, за който ИТСП на Северен централен регион за планиране от ниво 2 определя общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона, и в който период ще се осъществяват предвидените по Стратегията дейности.

3 Връзка на ИТСП на Северен централен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми

- Основни стратегически документи на ЕС
 - Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г
 - Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г)
 - Пътна карта за план за действие целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата
 - План за действие относно кръговата икономика
- Национални стратегии, програми и планове
 - Национална програма за развитие: България 2030
 - Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
 - Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор
 - Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.
 - Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г)
 - План за управление на речните басейни
 - План за управление на риска от наводнения
 - Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.
 - Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.
 - Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване

функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

- Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022
- Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година
- Национален план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028

Описание на тези документи е представено в раздел 3 на изготвения доклад за ЕО (ДЕО). В допълнение, в раздел 8 на ДЕО са разгледани съответните им цели, които имат отношение към ИТСП, както и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП.

4 Състояние на околната среда

Състоянието на околната среда е представено за всеки от идентифицираните аспекти съгласно приетото задание за обхват на екологичната оценка, както следва.

4.1 Атмосферен въздух и климат

4.1.1 Климат

По данни от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата, България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша.

Територията на Северен централен регион попада в две климатични области - умереноконтиненталната и планинска климатични области

Умерено-континенталната климатична област в орографско отношение е твърде разнообразна, като обхваща от крайдунавските низини и хълмистите райони до Стара планина, включително и най-източните и части.

Средните годишни валежи се колебаят между 500 и 670 mm, като в Средна Стара планина те са значително по-високи.

Преобладават западните и северозападни ветрове, а през пролетта и зимата преобладаващи са източните ветрове. В Дунавската равнина те могат да бъдат с много висока скорост. Често явление са и фьоновите ветрове.

Планинска климатична област - Обхваща районите с надморска височина над 1000 m. Характеризира се с по-ниските температури, малка температурна амплитуда, голяма облачност и валежи, продължителна и устойчива снежна покривка, ниско атмосферно

налягане, висока относителна влажност, силни ветрове. Средногодишната температура е над 0°C, но над 2300 m н. в. тя е отрицателна.

4.1.2 Атмосферен въздух

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на страната е разделена на шест Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – Агломерация Столична, Агломерация Пловдив, Агломерация Варна, Северен/Дунавски, Югозападен и Югоизточен. Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол. Територията на СЦР попада в район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух Северен/Дунавски.

На територията на СЦР се извършва мониторинг от РИОСВ – Велико Търново и РИОСВ – Русе.

4.1.2.1 Съществуващо състояние на емисиите в атмосферния въздух

РИОСВ Русе - Регионалната инспекция по околната среда и водите контролира около 380 обекта с организирани източници на вредни емисии в атмосферния въздух. По данни от годишен доклад за 2019г през годината, при извършения емисионен контрол, както и от представените от оператори Доклади с резултати от извършени собствени периодични измервания на организирани източници на вредни емисии, са констатирани единични минимални превишения на замърсителите, характерни за съответната производствената дейност. Така продължава тенденцията, емисиите от организирани източници на промишлеността да не оказват съществено влияние върху качеството на атмосферния въздух в региона, контролиран от инспекцията.

На територията на **РИОСВ-Велико Търново** се контролират над 250 обекта от различни отрасли на индустрията с източници на емисии в атмосферния въздух. През 2019 г. не са регистрирани превишения на установените норми за емисии в атмосферния въздух от собствени и контролни измервания на емисии на вредни вещества отделяни в атмосферния въздух.

4.1.2.2 Качество на атмосферния въздух

На територията на СЦР се извършва мониторинг от РИОСВ – Велико Търново и РИОСВ – Русе. Данните в точката са съгласно годишните доклади на съответната РИОСВ и Годишен доклад за състоянието на околната среда

РИОСВ Русе - Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, се осъществява от два пункта за мониторинг: в гр. Русе - автоматичната измервателна станция (АИС „Възраждане“) и ДОАС (S1) система в гр. Силистра. Измерването на основните показатели в градовете Разград и Исперих се извършва чрез мобилни автоматични станции за мониторинг и съгласно годишен график, утвърден от министъра на околната среда и водите.

Средногодишната концентрация на ФПЧ10 и за гр. Силистра и за община Русе е под

определената норма. За останалите контролираните замърсители няма регистрирани превишения на установените норми, с изключение на озон - в ДОАС „Профсъюзи“ са регистрирани 11 дни с превишения на 8 часовата норма.

Гр. Разград и град Исперих - в периода януари – декември 2019 г. на територията на двете населени места са проведени по четири измервания на качеството на атмосферния въздух (КАВ), като измерванията са проведени на случаен принцип в продължение на 8 седмици, равномерно разпределени през годината.

След обработка на данните и извършените анализи за гр. Разград не са констатирани превишения на нормите на следените показатели: ФПЧ_{10} , SO_2 , NO_2 , CO и O_3 .

За град Исперих също не са констатирани превишения на нормите на следните показатели: SO_2 , NO_2 , CO и O_3 , но превишения са регистрирани на показателите сероводород и ФПЧ_{10} . Установени са 7 превишения на средноденошната стойност на ФПЧ_{10} по време на проведените измервания, съгласно утвърдения годишен график за 2019 г. Изчисленият 90,4 персентил на база стойностите от измервания на ФПЧ_{10} на територията на община Исперих за 2019 г. е над СДН от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и е със стойност 61,2.

РИОСВ-Велико Търново - Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, се осъществява от - от три градски фонове пункта за мониторинг в градовете Велико Търново с ръчно пробовземане и последващ лабораторен анализ, Горна Оряховица (АИС) и Свищов (ДОАС).

Броят на превишаване на СДН за ФПЧ_{10} от 35 пъти в рамките на една календарна година – е спазено единствено от Община Свищов. В трите пункта за мониторинг СГН за опазване на човешкото здраве във Велико Търново е спазена, като стойностите са под пределно допустимата средногодишна концентрация.

През 2019 г. не са регистрирани превишения на приложимите норми за КАВ за замърсители: серен диоксид, азотен диоксид, $\text{ФПЧ}_{2,5}$, бензен, въглероден оксид и озон.

От анализа и сравнението на резултатите от мониторинга през 2019 г., направени от РИОСВ - Русе и РИОСВ - Велико Търново, се установява следното: Основният проблем по отношение качеството на атмосферния въздух (КАВ) в СЦР, както и за страната, е замърсяването с ФПЧ_{10} .

4.2 Води

Територията на СЦР попада почти изцяло в територията на Дунавския басейнов район, управляван от Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център гр. Плевен с пренебрежимо малки части попадащи в Черноморския басейнов район, който се управлява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ с център гр. Варна и Източнобеломорски басейнов район, който се управлява от Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ с център гр. Пловдив. Също така, територията на СЦР обхваща изцяло районите, контролирани от РИОСВ Велико Търново и РИОСВ Русе.

4.2.1 Повърхностни води

През територията на СЦР минават едни от най-големите реки на страната - Росица, Янтра, Русенски Лом. С най-голямо значение за населението и стопанството на СЦР са водите на реките Дунав, Янтра, Росица, Видима, Дряновска река, Златаришка река, Стара река, Леферджа, Голяма река, Негованка, Русенски Лом. Те се използват за напояване и за питейна вода. С най-голямо значение са водите на река Дунав, използвани за транспорт, риболов и напояване. Съществуват и голям брой дерета, които се пълнят с вода само през пролетта, когато се топят снеговете и ваят по-големи количества поройни дъждове.

Поречието на р. Дунав

Река Дунав на територията на РИОСВ Велико Търново се наблюдава чрез мониторинговия пункт при гр. Свищов, а на територията на РИОСВ Русе се мониторираат два пункта - единият преди гр. Русе и другият на пристанището на гр. Силистра.

При анализа на резултатите от проведения в периода 2018-2019 г. мониторинг е установено, че и в трите пункта по физикохимични показатели водата отговаря на изискванията за добро състояние съгласно приложения 6 и 7 от Наредба № Н-4 за характеризиране на повърхностните води. При извършения анализ на приоритетни вещества спрямо Наредбата за СКОС, резултатите от мониторинга показват, че химичното състояние на водното тяло само в 1 пункт (при гр. Русе) е не достигащо добро поради превишени концентрации по показател олово.

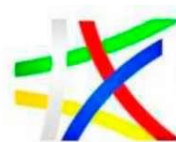
В програмите за хидробиологичен мониторинг на територията на Дунавски район през 2018 г. и 2019 г. не са планирани за наблюдение пунктове, разположени на река Дунав.

В поречие Дунав попадат и две водни тела категория езеро – езерото Сребърна и язовир Антимово, които отговарят на изискванията за добро състояние съгласно приложения 6 и 7 от Наредба № Н-4 за характеризиране на повърхностните води, като само при анализа на вещества от групата на специфичните замърсители на язовир Антимово има измервания, които показват превишени стойности над СКОС за показател алуминий.

Качеството на дунавските води в участъка на СЦР допуска широко стопанско използване. Основният проблем за замърсяването на водните поречия в региона е заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води от по-големи производствени единици, емитиращи значителни количества отпадъчни води.

На територията на РИОСВ Русе се мониторираат: река Дунав, Поречие Янтра, Поречие Русенски Лом, Поречие Дунавски Добруджански реки.

Обектите, попадащи в териториалния обхват на РИОСВ Русе заустват отпадъчните си води в следните поречия: река Дунав, река Янтра, река Камчия и река Русенски Лом с притоците ѝ: Бели Лом, Черни Лом, Малки (Омурски) Лом, Баниски Лом. Мониторингът на водите се извършва в 37 пункта за мониторинг.

На територията на РИОСВ Русе от водосбора на река Янтра са разположени две повърхностни водни тела (р. Янтра и р. Студена), които се наблюдават в периода 2018-2019 г. чрез три пункта за мониторинг. Резултатите от анализите показват умерен потенциал и за двете водни тела. За р. Янтра са анализирани голям брой метали от групата на специфични замърсители, като няма измерени превишени концентрации над СКОС. При анализа на вещества от групата специфичните замърсители за р. Студена има измервания, които показват превишени стойности над СКОС на показатели манган и хром. При извършения анализ на резултатите от мониторинга не се установяват превишени концентрации на приоритетни вещества спрямо Наредбата за СКОС.

На река Русенски Лом е разположено едно водно тяло, а именно - р. Русенски Лом от вливане на реките Черни Лом и Бели Лом, до устие р. Дунав. Качеството на водите се наблюдава в два пункта. За периода 2018-2019 г. от анализа на физикохимичните елементи за качество става ясно, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател алуминий при пункт р. Русенски Лом на устие при гр. Русе. На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

Водните тела от поречие Дунавски Добруджански реки, разположени на територията на РИОСВ Русе са във водосбора на реките р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина, реките Царацар и Чайрлък. Водните тела са от тип R9-Добруджански пониращи реки.

За р. Сенкьовица (от извор до вливане в р. Дунав при Попина), анализът на физикохимичните елементи за качество показва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на нормативната уредба. При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

За р. Царацар резултатите от мониторинга на физикохимичните показатели показват, че стойностите не отговарят на добро състояние по показателите нитратен азот и общ азот спрямо изискванията на нормативната уредба. При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател алуминий. Резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества показват, че водното тяло е в добро химично състояние.

За р. Чайрлък в периода 2018-2019 г. не е планиран и извършван хидробиологичен мониторинг.

На територията на РИОСВ Велико Търново се извършва мониторинг на: Поречие на р. Янтра, Водни тела по големите притоци на р. Янтра, Водосбор на р. Росица, с притоците реките Чопарата, Бохат, Негованка, Магъра, Крапец, част от р. Видима и

язовирите „Ал. Стамболийски" и „Крапец ", Водосбор на река Белица, Водосбор на река Паничарка.

По основното течение на р. Янтра (Поречие Янтра) са разположени 8 повърхностни водни тела. Извършените анализи показват, че 7 от тях са в добро химично състояние, а 1 е в достигащо добро. Направените анализи по БЕК макрозообентос, макрофити и фитобентос показват, че едно водно тяло е в добро състояние, а останалите в умерено.

Водните тела по големите притоци на р. Янтра са 7 на брой, като химичното състояние на всичките е достигащо добро. Според наличните данни от хидробиологичния мониторинг, 4 тела са оценени в добро състояние, а останалите в умерено.

Във водосбора на Росица са разположени 14 водни тела. Химичното състояние на 13 от тях е достигащо добро, а 1 е обособено и като зона за защита на води предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Данните от хидробиологичния мониторинг показват, че 8 тела са в добро състояние, 5 са в умерено и едно е в отлично.

Във Водосбор на река Белица са разположени 4 водни тела. Химичното състояние на всичките тела е достигащо добро. Данните от хидробиологичния мониторинг показват, че 3 от телата са в добро състояние, а едно е в умерено.

Във Водосбор на река Паничарка са разположени 3 водни тела. Химичното състояние на всичките тела е достигащо добро. Данните от хидробиологичния мониторинг показват, че 2 от телата са в добро състояние, а едно е в отлично.

В Доклада за ЕО е дадена информация от ПУРБ на ДРБУ за 2016-2021 г. за оценка на състоянието на повърхностните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СЦР:

- Поречието на р. Янтра;
- Поречието на р. Студена;
- Поречието на р. Лефеджа (Стара река);
- Поречието на р. Биякдере (Голяма река);
- Поречието на р. Русенски лом;
- Язовири Йовковци, Христо Смирненски, Баниски, Бойка;
- Поречие на Дунавски добруджански реки;
- Поречия на Паничарка;
- Поречие на Река Веселина;
- Поречие на Река Златаришка;
- Поречие на Река Росица;

- Поречие на Река Видима;
- Поречие Река Белица.

4.2.2 *Подземни води*

В земните недра на България са обособени 177 подземни водни тела (ПВТ), представляващи самостоятелни и значими части от пресни подземни води. От тях 50 тела са в Дунавския район, които са наблюдавани в 138 броя пункта, съгласно действащите програмите за контролен и оперативен мониторинг през 2019 г.

17 ПВТ или части от тях са в Северен централен район. Границите на пет от подземните водни тела са частично извън тези на Северен централен район.

В обхвата на РИОСВ Русе попадат подземни тела от първи, втори, трети, пети и шести слой.

- Подземни водни тела от слой първи – НЕОГЕН-КВАТЕРНЕР - в обхвата на РИОСВ Русе попадат четири ПВТ - отговарят на критериите за добро химично състояние на подземните води;
- Подземни водни тела от втори слой – НЕОГЕН - в обхвата на РИОСВ Русе попада едно ПВТ - отговаря на критериите за добро химично състояние на подземните води;
- Подземни водни тела от трети слой – НЕОГЕН-САРМАТ - в обхвата на РИОСВ Русе попада едно ПВТ - отговаря на критериите за добро химично състояние на подземните води;
- Подземни водни тела от пети слой – ТРИАС – ЮРА-КРЕДА - в обхвата на РИОСВ Русе попадат две ПВТ - отговарят на критериите за добро химично състояние на подземните води, като в 1 МП са констатирани високи концентрации на нитратни йони;
- Подземни водни тела от шести слой – ДОЛНА КРЕДА - МАЛМ-ВАЛАНЖ на територията на ДРБУ има едно водно тяло от шести слой - констатираните от предходните години високи концентрации по показател нитратни йони се наблюдават и през 2018 г.

На територията на РИОСВ Велико Търново са включени водните тела, разположени във водосбора на река Янтра, попадащи на територията на областите Велико Търново и Габрово. Тъй като административно деление не съвпада с границите на водните тела по поречия, водосборът на р. Янтра попада в три области - съответно в три РИОСВ: на устие – РИОСВ Русе, основно поречие – РИОСВ Велико Търново и част от р. Видима – РИОСВ Плевен. В териториалния обхват на РИОСВ Велико Търново в Дунавския РБУ попадат 6 броя подземни водни тела (в по-голяма или по-малка част от тях) с общо 11 броя пункта за мониторинг

Подземни водни тела от слой първи – НЕОГЕН-КВАТЕРНЕР - в обхвата на РИОСВ Велико Търново попадат четири ПВТ - отговарят на критериите за добро химично състояние на подземните води, като в 1 МП са констатирани отклонения от СК по показател манган и в 1 МП са констатирани високи концентрации на нитрати;

Подземни водни тела от пети слой – ТРИАС – ЮРА-КРЕДА - в обхвата на РИОСВ Велико Търново попадат две ПВТ - отговарят на критериите за добро химично състояние на подземните води, като в 1 МП са констатирани отклонения от нормите по редица показатели, като „амониеви йони“, „нитрати“ и „нитрити“, „перманганатна окисляемост“ и „ортофосфати“. Високите концентрации на нитратни йони отчитани в предходните години се потвърждават и в получените през 2019 г. резултати.

Сред най-значимите замърсители на подземните води в СЦР могат да се открият следните:

- просмукването на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- липсата на канализации и ПСОВ в населените места;
- интензивното земеделие;
- индустриални източници на замърсяване;
- действащи депата за твърди битови отпадъци, които не отговарят на изискванията;
- нерегламентирани сметища;
- минна дейност.

В Доклада за ЕО е дадена информация от ПУРБ на ДРБУ за 2016-2021 г. за оценка на състоянието на подземните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СЦР:

- ПВТ с код BG1G0000QAL020 и име „Порови води в Кватернера - р. Янтра“;
- ПВТ с код BG1G0000QAL021 и име „Порови води в Кватернера - р. Русенски Лом и притоците му“;
- ПВТ с код BG1G0000QAL022 и име „Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиевската котловина“;
- ПВТ с код BG1G0000QPL026 и име „Порови води в Кватернера - между реките Осъм и Янтра“;
- ПВТ с код BG1G00000N1035 и име „Порови води в Неогена - район Русе – Силистра“;
- ПВТ с код BG1G000000N049 и име „Карстово-порови води в Неоген - Сармат Добруджа“;
- ПВТ с код BG1G00000K1040 и име „Карстови води в Ловеч-Търновския масив“;

- ПВТ с код BG1G0000K1B041 и име „Карстови води в Русенската формация“;
- ПВТ с код BG1G0000TJK045 и име „Карстови води в Централния Балкан“;
- ПВТ с код BG1G000K1NB050 и име „Карстови води в Разградската формация“;
- ПВТ с код BG1G0000J3K051 и име „Карстови води в Малм-Валанжския басейн“;
- ПВТ с код BG2G000K1NB036 и име „Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Каспичан, Тервел, Крушари“
- ПВТ с код BG2G000J3K1040 и име „Карстови води в малм-валанж“.

4.2.3 Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)

РЗПРН са райони, за които се счита че съществува значителен потенциален риск от наводнения или вероятност за значителен потенциален риск от наводнения. Основа за определяне на РЗПРН е информацията за значимите минали и потенциални бъдещи наводнения, набрана от общински администрации, други институции и исторически източници. РЗПРН са обект на Плановите за управление на риска от наводнения (ПУРН) за съответните Басейнови дирекции.

В ПУРН 2016 - 2021 г. са определени следните РЗПРН, попадащи в СЦР:

- BG1_APSFR_YN_011 р.Янтра - от с. Раданово до с. Стърмен
- BG1_APSFR_YN_021 р.Росица - от с. Водолей до с. Ресен;
- BG1_APSFR_YN_022 Голямата река при гр.Стражица;
- BG1_APSFR_YN_023 р.Янтра - от с. Ледник до гр. Долна Оряховица; р. Белица - от гр. Нацовци до гр. Дебелец;
- BG1_APSFR_YN_101 р.Дряновска между градовете Плачковци и Трявна;
- BG1_APSFR_YN_031 р.Янтра при гр.Габрово;
- BG1_APSFR_YN_041 р.Росица при гр.Севлиево;
- BG1_APSFR_YN_061 р.Еленска при гр.Елена;
- BG1_APSFR_RL_012 р.Долапдере при гр.Цар Калоян, река Бели Лом при с.Писанец и с.Нисово, река Черни Лом при с.Табачка, с.Червен и с.Кошов и река Русенски Лом при с.Иваново до землището на с.Божичен е разделен на три по - малки района, съответно:
 - BG1_APSFR_RL_100 - р. Черни Лом -от с. Табачка до с. Кошов
 - BG1_APSFR_RL_101 -р. Бели Лом - от с. Писанец до с. Нисово
 - BG1_APSFR_RL_102 - р. Долапдере - гр. Цар Калоян;

- BG1_APSFR_RL_014 р.Русенски Лом от с.Божичен до гр. Русе;
- BG1_APSFR_DU_001 Река Дунав.

4.3 Почви и земеползване

Почви

Северен централен регион попада в Карпатско-дунавска почвена провинция, която е изградена от лесо-ливадни-степни тъмни, лесивирани почви, черноземи, солонци и солончаци. Тази почвена провинция обхваща обширни площи от Европа лежащи в басейна на р.Дунав. Многообразните форми на релефа, разнородните почвообразуващи скали и диференциацията на климата създават сложна картина на почвената покривка, която се разделя на три подобласти: Карпатска, Среднодунавска и Долнодунавска като към последната спада и Дунавската равнина и Добруджа. В пределите на Долнодунавската подобласт са разпространени карбонатни, типични, лесивирани и ливадни черноземи. По-високите предпланински и равнинно-хълмисти части на Дунавската равнина се заемат от черноземовидни и сиви горски почви.

На територията на Северен централен регион се прилага система на три нива за мониторинг на почвите в областите. На първо ниво се извършва широко мащабен мониторинг, на второ се наблюдават мрежите на вкисляване и засоляване, на трето ниво се определят локалните замърсители от земеделски източници. Целта на тази система на наблюдение е да се обхванат по-големи територии от почвеното многообразие на територията на страната. За целите на наблюдението се определят пунктове за съответната територия.

РИОСВ Велико Търново

Замърсяване с тежки метали - За оценка на замърсяването на почвите на територията на страната е изградена национална система за почвен мониторинг, категоризирана по нива. По почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, съгласно Националната мониторингова програма на МОСВ, на територията на РИОСВ – Велико Търново са обособени 23 постоянни пункта за почвен мониторинг.

Регионалната лаборатория в гр. Велико Търново извършва ежегодно пробонабиране и анализ на почвите от указаните от ИАОС пунктове.

След анализ на резултатите е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Засоляване и вкисляване - Резултатите от анализите на провеждания мониторинг II ниво (вкисляване) през годините показват промени в стойностите на вредна киселинност на почвата в пунктовете, в която тя се проследява, изразяваща се в намаляване стойностите на вредна киселинност. Степента на наситеност с бази през годините също се изменя в

положителна посока, като стойностите ѝ, изразени в процентно съдържание, се увеличават.

Замърсяване с продукти за растителна защита, устойчиви органични замърсители и нефтопродукти - На територията на РИОСВ В. Търново са обособени 12 бр. склада – в 12 общини и 4 площадки с общо 46 бр. „Б-Б” куба, където се съхраняват около 550 000 кг забранени и излезли от употреба пестициди.

Анализираните почвени извадки за устойчиви органични замърсители, които се следят (РАН, РСВ и ОСР), не показват данни за наличие на търсените аналити (по-малко от границата на количествено определяне на метода) или при отчетени за отделни аналити стойности, то те са много под МДК, определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Ерозия - За района на Великотърновска и Габровска област на ветрова ерозия са подложени десетки хиляди декара. Земи, предимно в равнинните и обезлесените части на Свищовска, Павликенска и Полскотръмбешка общини. Обикновено на няколко години веднъж през пролетта силни ветрове и суховеи отнасят стотици тонове плодородна почва, което довежда до загуби на хумус, торове и засети култури.

В полупланинската част на региона на наклонени терени, водната ерозия е в по-малка степен изразена поради естественото затревяване и самозалесяване на земите, които не се обработват.

РИОСВ Русе

Почвите на контролираната от РИОСВ-Русе територия са черноземни, сиви горски и алувиално-ливадни. Подходящи са за отглеждане на зърнено-житни и технически култури. В почвената характеристика попадат следните подтипове почви: карбонати, типични, излужени и оподзолени.

За областите Русе, Разград и Силистра, на територията на РИОСВ-Русе, са определени 33 пункта за наблюдение състоянието на почвите. При извършените анализи до момента не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове, и сеитбооборот.

Замърсяване с продукти за растителна защита, устойчиви органични замърсители и нефтопродукти - При извършваните контролни проверки не са констатирани замърсявания с продукти от растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита. Ползват се дози, които са необходими за третиране.

Ерозия - Най-голям процент (40 – 45 %) от площите и в трите области, имат втора степен на ерозионен риск (от 1 до 5 t/ha/ yr) - факт, който е показателен за доброто състояние на земите в тези територии. Средногодишната интензивност на водополичната ерозия за

област Русе е 16.4 t/ha/yr; за Разград - 12.2 t/ha/ yr , а за Силистра – 14 t/ha/yr. (Фигури 48, 49 и 50).

Най-големи са годишните почвени загуби на територията на област Силистра 106847 t/y, следва област Русе с 82942 t/y и област Разград 58938 t/y.

Слаб риск от ветрова ерозия имат обработваемите земи и в трите области със среден интензитет от 1.01 до 2.0 t/ha/y. Площите със слаб риск са както следва: Русе - 155 262 ha, Разград - 135 903 ha и Силистра – 153 915 ha.

Площите със слаб до умерен риск от ветрова ерозия имат интензитет от 1.01 до 2.0 t/ha/y, а разпределението им е както следва: Русе – 10 259 ha, Силистра – 4 038 ha и само 65 ha за област Разград. Годишните загуби на почва са най-големи в област Силистра – 35 241 тона, за областите Русе и Разград са съответно 32 298 тона и 15 126 тона.

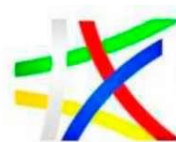
Засолява и вкисляване - На територията на РИОСВ-Русе са определени два пункта за засоляване в село Пиперково (Община Ценово) и един за вкисляване - в село Свещари, (Община Исперих). На територията на РИОСВ-Русе не са установени засолени и вкислени почви.

4.4 Ландшафт

В морфографско отношение районът обхваща малка част на западната Мизийска хълмисто-платовидна равнина, част от източната част на Мизийската хълмисто-платовидна равнина, както и малка част на средната част на Старопланинската система. Частта от Мизийската равнина, която попада в този район обхваща плоското вододелно пространство между р.Осъм и р. Янтра. Крайдунавските низини в тази част на равнината са две – Свищовско-Беленска и Вардимска. В източната част на Западната Мизийска равнина меридионално по вододела между реките Осъм и Янтра е формирана редица от базалтови могили (14 на брой) по линията Сухиндол-Свищов, издигащи се до 100 m над околната повърхнина.

Частта от Източната Мизийска равнина в този район обхваща крайдунавските низини, характеризиращи се с ниски стойности на разчлененост на релефа и малки наклони (около 1-3°) на издигащия се над тях с около 100 m стръмен дунавски бряг. Тук попада Лудогорско-Добруджанското плато, със средна н.в. 250-350 m. Наклона на платото е на север-североизток, като то е нарязано от дълбоко всечени каньоновидни суходолия, между които се разполагат широки, плоски между долини ридове, постепенно прехождани в крайдунавските низини. В този район са разположени част от Поповско-Самуиловските височини и плата.

Стара планина има подчертано асиметриен напречен профил. Характерно за тази част на планината е високото, компактно, верижно било, което има предимно западно-източно простиране. В разглеждания район попадат следните дялове от средна Стара планина:

Шипченско-Тревненска (1 524 m) и Елено-Твърдишка (1535 m) планина. Върху северните склонове на планината в този участък са всечени напречните долини на реките Видима, Росица и Янтра.

В Северния централен район се срещат ландшафти от класовете равнинни ландшафти, котловинни ландшафти и планински ландшафти.

4.5 Биологично разнообразие

4.5.1 Флора и фауна

Според геоботаническото райониране на България (по Бондев, 1997), СЦР е разположен в Европейската широколистна горска област, като обхваща и части от Евроазиатската степна и лесостепна област. За района е характерна растителност на умерената зона, с основна коренна (самобитна) растителност, представена от широколистни, летнозелени, листопадни през зимата гори, предимно от европейски и европейско-азиатски произход, с преобладаване в тях на над 180 вида и подвиди дървета и храсти. В крайдунавската част от СЦР липсва същинска степна растителност, а само остепнени под влиянието на човека ксеротермни, главно дъбови гори. Под влияние на човешката дейност в различни части върху варовити терени на мястото на унижозени гори се е настанила вторична тревна растителност с участието на степни флорни елементи.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в границите на СЦР по UTM 10 km гريد е между 1 и 4 вида растения и гъби.

Северен централен район е сравнително богат на представители на животинския свят. Това особено се отнася за Стара планина, Лудогорието, низините и островите по р. Дунав. Северният централен район също включва част от Дунавския и Старопланинския зоогеографски район. В Дунавската равнина се срещат видове, които са обект на лов като зайци, фазани, сърни, елени, диви прасета и др.

Редица влажни зони по Дунавското крайбрежие са от значение за птиците и влаголюбивите представители на фауната. Най-значима от тях е езерото Сребърна. На територията на резервата са установени 179 вида, от които 50 са включени в Червената книга. Тук се намира единствената за страната колония на кърдроглави пеликани. Заедно със съседните влажни зони се обособява комплекс от първостепенно значение за малкия корморан, нощната и гривеста чапла, лопатарката, белооката потапница, зелената водна жаба, видрата, степния и пъстър пор.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в СЦР по UTM 10 km гريد е между 1 и 5 животински вида.

4.5.2 Защитени територии

По данни от регистъра на защитените територии в България, в териториалния обхват на СЦР към декември 2020 г. попадат 101 защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ).

Сред тях са 3 резервата, 1 национален парк, 21 природни забележителности, 4 поддържани резервата, 3 природни парка и 69 защитени местности

4.5.3 Защитени зони

По данни от регистъра на защитените зони в България, в териториалния обхват на СЦР към декември 2020 г. попадат изцяло или частично 65 защитени зони (ЗЗ) по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Сред тях са 23 защитени зони за опазване на дивите птици и 42 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Уязвимостта на защитените зони е свързана най-вече с антропогенните въздействия. Като основни заплахи се очертават неустойчивите селскостопански практики, урбанизацията и експанзията на инфраструктура, замърсяването на повърхностни води, в т.ч. от промишлени инсталации, транспорт, отпадъчни води и др., изменението на природните екосистеми, в т.ч. от предизвикани от човека промени на хидравличните условия, ВЕЦ, резервоари, сметища и др.

4.6 Културно-историческо наследство

Културно-историческото наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност. То притежава дълбока културна стратификация и е единство на култура и природа, материално и нематериално наследство.

Културно наследство са: наземни, подземни и подводни археологически обекти и резервати; исторически, архитектурни, етнографски обекти и комплекси; индустриално наследство; паркове и ландшафт; природни ценности на антропология, палеозоология, култивирани растения; изящни и приложни изкуства; документално, аудио-визуално наследство; устна традиция, език, книжовни и литературни ценности; обичаи, обреди, празненства, ритуали, вярвания; музика, песни, танци; народна медицина и занаяти; кулинарни и енологички традиции; народни игри и спортове.

Съхраняването и развитието на потенциала на културното наследство обхващат целия комплекс от дейности по опазване, реставриране, експониране и социализиране с цел превръщането му в стимулатор на пространственото развитие.

Интегрирането на културното наследство като катализатор на икономически растеж и качествена жизнена среда и приобщаването на националната културна идентичност в

Европейското социокултурно пространство са фактори за устойчиво пространствено развитие и социално равновесие. В този смисъл културното наследство в неговото териториално развитие следва да се разглежда като елемент на интегрираното пространствено планиране.

Визията и пакетът от стратегически приоритети на ИТСП на Северен централен регион от ниво 2 за периода 2021–2027 г. са формулирани и на основа на анализа на състоянието на културно-историческото наследство и съществуващите тенденции в културното развитие на петте области в региона.

Пространствените характеристики на Северен централен регион, които формират неговия синтезиран профил, показват потенциала за опазване, експониране и развитие на културното наследство. Географското гранично разположение на региона, съхранените природни феномени, многопластовото културно наследство са възможности за развитие на туристическа и културна индустрия.

Материално недвижимо културно наследство

На територията на Северен централен регион са регистрирани 5 480 недвижими културни ценности (НКЦ) на материалното недвижимо културно наследство, както следва:

- област Велико Търново с 2382 НКЦ;
- област Габрово – с 1179 НКЦ;
- област Разград – с 407 НКЦ;
- област Русе – с 1030 НКЦ;
- област Силистра – с 482 НКЦ,

с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути.

Недвижимото културно наследство с национално значение на територията на Северен централен регион включва:

Резервати

Част от гр. Велико Търново, гр. Велико Търново, с. Арбанаси

Село Боженци, с. Боженци, област Габрово исторически и архитектурен резерват

Скалните църкви при с. Иваново и принадлежащият им терен, с. Иваново, област Русе, музеен резерват

Средновековният град Червен и принадлежащият му терен гр. Червен, област Русе, археологически резерват

Пещерата „Орлова чука“ и принадлежащият ѝ терен, с. Пепелина, област Русе

Територията на античния град Никополис ад Иструм и принадлежащият ѝ терен, с. Никюп, област Велико Търново

Историческото място в долината на р. Текир дере, 4 km източно от гр. Свищов, област Велико Търново

Древното селище „Дуросторум Дръстър“, гр. Силистра, област Силистра

Старинната част на град Трявна и архитектурният и историческият ансамбъл „Ангел Кънчев“ гр. Трявна, област Габрово

Античният комплекс „Абритус“ гр. Разград, област Разград, Културно- историческата зона, обхващаща местността „Сборяново“ и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, с. Малък Поровец и с. Свещаре, област Разград

Античен и късноантичен град „Нове“ гр. Свищов, област Велико Търново

Недвижими културни ценности (НКЦ) с категория национално значение

Съгласно регистърът на НИНКН на територията на Северен централен регион са регистрирани 266 НКЦ: област Велико Търново - 156 НКЦ, област Габрово - 42 НКЦ, област Разград - 6 НКЦ, област Русе - 49 НКЦ, област Силистра - 13 НКЦ.

Нематериално културно наследство

Нематериалното културно наследство включва мартеницата, мултинационална кандидатура съвместно с Република Румъния, Република Молдова и Република Северна Македония.

Обекти на културното наследство, емблематични за Северен централен, са римските градове и крепости по римски път Tabula Peutingeriana, свързващ Долни Дунав с Рим – Бонония (Видин), Никополис (Никопол), Сексагинта Приста (Русе), Дуросторум (Силистра); по Източния трансбалкански път (свързващ Балтийско с Егейско море и Средиземноморието) се проследяват времевите пластове от културата на XX век в историческия град Русе на река Дунав, през манастирите, църквите и народната архитектура на Възраждането във Великотърновския културен ареал, столицата на Втората българска държава Търновград, Средновековните крепости на север от Стара планина, до най-древните цивилизации – Свещарската тракийска гробница.

В Северен централен регион функционират 31 музея, от които 6 са регионални: РИМ Велико Търново, РИМ Габрово, Регионален етнографски музей на открито „Етър“ – Габрово, РИМ Разград, РИМ Русе, РИМ Силистра; един национален – Национален музей на образованието Габрово, а останалите двадесет и четири са общински.

В резултат на вековен културен обмен и забележителен диапазон на обекти – от праисторически, през антични, средновековни до възрожденски и от по-ново време в региона се формират с времето културни коридори, оси на вековни взаимодействия с живата памет на цивилизацията.

През територията на региона преминават европейски културни коридори от различни епохи: Дунавският културен маршрут, Източният трансбалкански път. Наследството на Северен централен регион по Източния трансбалкански коридор притежава висока културна стойност, изключително разнообразно е по типология на ценностите и има дълбока културна стратификация. Симбиозата между култура и природа, материално и нематериално наследство е уникална система от ценности и представлява силен потенциал за развитие на Северен централен регион. Защитени територии по този културен коридор са: част от Национален парк „Централен Балкан“ (Древни и първични букови гори, Световно наследство на ЮНЕСКО), природни паркове – „Българка“, „Персина“ и „Русенски Лом“ (Национален парк Русенски Лом в Индикативната листа за световно наследство на ЮНЕСКО), резервати „Бяла Крава“, „Пеещи скали“ и „Бели Лом“, поддържани резервати „Сачов чаир“, „Хайдушки чукар“ и „Сребърна“ (Природен резерват „Сребърна“ е в Листата за Световно наследство на ЮНЕСКО), природни забележителности и защитени местности.

4.7 Материални активи

Материалните активи са компонент на антропогенната среда, който силно ще бъде засегнат от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион. Реализирането на специфичните цели се очаква да доведе до въздействие и директно или косвено да повлияе следните видове инфраструктура:

- Сграден фонд, в т. ч. обществен и жилищен такъв;
- Пешеходна и велосипедна инфраструктура и инфраструктура за хора с увреждания;
- Паркове и детски площадки;
- Пътна инфраструктура;
- Улично осветление;
- Инфраструктура на съществуващите индустриални зони;
- Комунална инфраструктура;
- Спортна инфраструктура;
- Културна инфраструктура;
- Образователна инфраструктура;
- Здравна инфраструктура;

- Социална инфраструктура;
- Инфраструктура за обществен транспорт;

Образователна инфраструктура

Предучилищно образование

Структурите на предучилищното образование са добре развити по цялата територия на СЦР. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е сравнително добра. През учебната 2018/2019 година в региона функционират 204 самостоятелни детски градини с директор. В тях са записани 22 009 деца.

Общообразователни и специални училища

В СЦР през учебната 2018/2019 година учебни занятия се водят в 228 общообразователни и специални училища. В сравнение с 2011 г. училищата намаляват с 33 поради закриване или преобразуване. Учениците са 57 206 и в сравнение с 2011 г. намаляват с 9 364.

Професионално образование и обучение

Професионалното образование и обучение през учебната 2018/2019 година се осъществява в 60 училища, а общият брой на учащите в тях е 16 791 ученика. В сравнение с учебната 2011/2012 година професионалните училища намаляват с 10.

Професионалните гимназии са разположени предимно в областните административни центрове и в по-големите общини: Велико Търново, Габрово, Разград, Русе, Силистра, Свищов, Севлиево, Горна Оряховица, където е концентриран по-големият брой ученици.

Средищни и защитени училища и детски градини

Процесите на оптимизация на училищната мрежа поставят изисквания към създаването на защитни механизми по отношение на преструктурираните звена. Към момента в СЦР има 136 средищни детски градини и средищни училища и 16 защитени детски градини и училища. Те са елемент на социална защита и част от регионалната политика.

Висше образование

В СЦР са разположени 5 университета: Русенски университет „Ангел Кънчев“, Технически университет – Габрово, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Национален военен университет „Васил Левски“ във Велико Търново и Стопанска академия „Димитър Ценов“ в Свищов. В градовете Разград и Силистра има филиали на русенския университет „Ангел Кънчев“.

Здравна инфраструктура

През 2018 г. инфраструктурата на болничната помощ включва 34 болнични заведения с 5 213 легла, което представлява 9,8 % от болничните заведения и 9,8 % от болничните легла в страната.

Към 31.12.2018 г. заведенията за извънболнична помощ в региона са 232 с 97 легла за краткосрочно наблюдение и престой, което представлява 11,2 % от заведенията за извънболнична помощ и 7,7 % от легла в страната.

Социална инфраструктура

На територията на Северен централен регион е наличен и се предлага широк набор от социални услуги, в т. ч. домове за възрастни хора, дневни центрове, центрове за настаняване от семеен тип и редица други. Този вид услуги са особено важен акцент в социално-икономическото развитие на региона. Предвидено е развитието на част от предлаганите услуги предвид редицата социални фактори, оказващи влияние върху същото, в т. ч. възрастова структура на населението, здравен статус и др.

Културна инфраструктура

Културната инфраструктура на територията на Северен централен регион е детайлно разгледана в т. 4.6 по-горе, даваща подробно описание на културните и исторически ценности на територията на всички области в обхвата на Северен централен регион.

Приоритетни за пространственото развитие на културното наследство на Северния централен регион са интегрирането в Европейското пространство и в европейската мрежа от центрове и оси на развитие на културата, науката и иновациите; съхраняването на националната идентичност; интегрирането на различните форми на туризъм, развити въз основа на специфичните дадености на региона, което ще спомогне за диверсифициране на икономиката на региона, за развитие на културни и творчески индустрии и за създаване на привлекателни работни места за млади хора.

Транспортна инфраструктура

Пътна инфраструктура

През територията на Северен централен регион преминава (тангиращо) един от коридорите на основната TEN-T мрежа – „Рейнско–Дунавският“ коридор, както и други важни направления от основната и от широкообхватната TEN-T мрежа. На територията на региона не са изградени автомагистрали.

Относителният дял на пътищата с национално и международно значение (автомагистрали и първи клас) в Северен централен регион (15,58 %) е по-нисък от средния за страната (18,44 %), което затруднява добрата комуникация със съседните региони. С най-добро транспортно обслужване в региона е област Русе, с много по-висок дял на първокласната, но и на подпомагащата я второкласна пътна мрежа. Най-зле обслужени са областите Разград и Силистра, където относителният дял на първокласната пътна мрежа е с най-ниските за страната стойности. Тези две области се обслужват главно с второкласна пътна мрежа, тъй като и третокласната е по-слабо развита.

Железопътна инфраструктура

Изградеността на жп мрежата в Северния централен регион се характеризира с най-висока гъстота от всички региони в страната, но най-нисък относителен дял на удвоени линии. Относителният дял на електрифицираните линии е малко под средния показател за страната. Като един от основните жп възли в Северна България и страната, Горна Оряховица предопределя и много високата гъстота на жп мрежата в област В. Търново и най-високия процент удвоени линии. Най-висока е гъстотата на жп мрежата в област Русе и е с почти 100 % електрифицираност. На другия полюс е съседната област Силистра с два пъти по-ниска гъстота на жп мрежата (най-ниска в региона).

Северният централен регион се обслужва от 44 броя гари и 53 спирки, като разпределението им по области зависи от икономическата и транспортната активност. Най-много гари и спирки (35 броя) има в област В. Търново, където и гъстотата на жп линиите е една от най-високите. В област Русе (с най-висока гъстота) обслужващите гари и спирки са 23, като и в двете области се обслужват три четвърти от общините на територията им. Най-малко са обслужващите жп гари и спирки в област Силистра – 9 броя, където само две от общо 7 общини имат достъп до жп транспорта. В другите области обхванатите от жп транспорт общини имат по-висок дял.

Воден транспорт

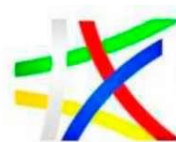
Наличието на пристанищата и особено включените в TEN-T мрежата е добър потенциал за транспортната и икономическа активност на Северен централен регион. На територията на Северен централен регион са разположени следните пристанища:

- Пристанище Русе;
- Пристанище Силистра;
- Пристанище Свищов;
- Пристанище Тутракан;

От петте международни граждански летища в страната само летище София е включено в основната TEN-T мрежа, а летищата Бургас, Варна, Пловдив и Горна Оряховица са включени в разширената TEN-T мрежа като допълващи функциите на определените за интермодални превози възли от основната TEN-T мрежа.

Летище Горна Оряховица – Летището попада в направлението на основната TEN-T мрежа на територията на страната София–Горна Оряховица/Велико Търново–Русе–Букурещ, но е включено в широкообхватната TEN-T мрежа. Изграденият пътнически терминал е оборудван само за вътрешни полети. Полети по редовни линии не се изпълняват, а чартърни полети се изпълняват при необходимост. Летището се използва и за тренировъчни полети на частни авиокомпаниии. Летището има и товарна дейност.

Развитието на интермодалните превози е приоритет на националната транспортна политика в непосредствен и дългосрочен план. Третата приоритетна ос на ОП

„Транспорт и транспортна инфраструктура“ (ОПТТИ) 2014–2020 е насочена към „Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари“.

Най-голямо значение за развитието не само на Северен централен регион, а и за страната има пристанище Русе. Интермодален терминал Русе (ИМТ) е включен като интермодален възел в основната TEN-T мрежа за интермодален транспорт съгласно Регламент (ЕС) 1315/2013 като част от коридор на основната TEN-T мрежа „Рейнско–Дунавски“. ИМТ възел „Горна Оряховица“ е включен като възел в основната TEN-T мрежа за интермодален транспорт, но не работи. В специализирания контейнерен терминал Горна Оряховица (Честово –товарна) порталните кранове са спрени от експлоатация.

Комунална инфраструктура

Електроенергийна инфраструктура

На територията на Северния централен регион функционира топлоелектрическата централа ТЕЦ „Русе“, включена към подстанцията п/ст „Образцов чифлик“ 220/110 kV, също в град Русе.

- п/ст „Горна Оряховица“ се явява основен комуникативен възел в Северна България, свързана с пет други подстанции на 220/110 kV от електропреносната система на страната.
- п/ст „Балкан“ е разположена на територията на град Габрово, свързана с п/ст „Горна Оряховица“ и п/ст „Алеко“ в ЮЦ регион.
- п/ст „Царевец“ е единствената подстанция на 400/220 kV в СЦР, разположена на територията на община В. Търново.

Общата дължина на електропроводите 400 kV на територията на СЦР е 103 km, а на 220 kV – 302,5 km.

На територията на СЦР са изградени 32 броя подстанции 110/20 kV, захранващи населените места в 26 от общо 36 броя общини.

Природните условия в Северния централен регион най-малко благоприятстват използването на ВЕИ и изградените на територията му мощности са най-малко от всички региони в страната. Само ФЕЦ „Златарица“ (20 MW) в община Златарица и ФЕЦ „Самоводене“ (25 MW) на територията на община Велико Търново са включени в мрежата 110 kV.

СЦР има най-малко участие в усвояване енергията от ВЕИ, като изградените мощности представляват едва 2,7 % от общото в страната, което го нарежда на последно място по усвояване енергията на ВЕИ.

В СЦР се усвоява най-много слънчевата енергия, като изградените мощности представляват 9 % от всички в страната и област Велико Търново (наред с област Плевен

от СЗ регион) е водеща в Северна България. Във вътрешнорегионален план най-много са изградените мощности в областите В. Търново и Силистра.

Общо за СЦР условният показател „плътност на мощностите от ВЕИ“ е най-нисък за страната и това се дължи на по-неблагоприятните условия за усвояване на ВЕИ.

През територията на СЦР преминава северният клон на националната газопреносна мрежа. Отклонения от националната газопроводна мрежа захранват областните градове Велико Търново, Габрово, Русе, Разград, Силистра и други по-големи градове на територията на СЦР. СЦР е пример за по-успешно усвояване на предоставената възможност за газифициране на домакинствата –на второ място в страната (след ЮЗР).

От значение за развитие на електроенергийната инфраструктура е увеличаване броя на домакинствата, използващи газ за битови нужди, както и насърчаване проучване възможностите на региона за развитие производството на енергия от възобновяеми източници.

ВиК инфраструктура

В Северния централен регион само област Габрово има 99 % водоснабдено население, докато в останалите области водоснабдеността е 100 %.

Отклоненията в качеството на доставяната питейна вода в много от случаите се дължат основно на липсата на пречиствателни съоръжения за питейни води (ПСПВ) и остарялата водопреносна мрежа за повърхностните водоизточници; липсата на санитарно-охранителни зони около водоизточниците или неспазване на режима на ограничения и забрани в тях, както и неефективна и непостоянна дезинфекция на водата поради липса на подходяща апаратура за правилно и непрекъснато дозиране на дезинфектантите.

Характерен проблем и за този регион са загубите на вода.

С най-голяма степен на изграденост са канализационните мрежи в Югозападен регион, където те обслужват почти 90 % от населението на региона, а с най-ниска степен – в Северозападния регион – 59,4 %. И двата региона покачват с около 1 % показателя си в сравнение с 2013 г., като запазват съответно първото и последното място в страната. Северният централен регион заема предпоследно място, като за наблюдавания период обхванатото с канализация население нараства с едва 0,3 %.

Наблюдават се големи вътрешнорегионални различия в относителния дял на населението, обслужвано от канализационна мрежа. В Северния централен регион състоянието почти не се променя, като област Разград запазва първото си място в страната по най-нисък процент население, обхванато с канализация (41,9 %), следвана от област Силистра с дял 51,5 %. В същото време област Габрово има най-висок дял обхванато с канализация население (85,1 %, втора стойност за страната след Варна).

Показателите за пречистване на отпадъчните води са сходни с тези за отвеждането им. Отново Северозападният регион е с най-нисък относителен дял на обхванатото население (43,9 %), а с най-висок е Югозападният регион (77,3 %). В Северния централен регион обслуженото с ПСОВ население нараства осезателно – с 12,6 пункта (второ след ЮЦ регион с 13,8 пункта) за наблюдавания период.

Най-голям „скок“ отбелязва област Силистра, където показателят за население, свързано с ПСОВ, от 0,6 % (фактически без пречистване) през 2017 г. вече е 44,4 %. Нисък е и относителният дял на населението с ПСОВ в област Разград (41,9 %). Отново област Габрово е с най-висок показател за пречистване (както и за отвеждане) на отпадъчните води, но най-голям напредък през наблюдавания период регистрира област В. Търново, където обхванатото с ПСОВ население нараства с над 14 пункта (два пъти над средното нарастване за страната).

4.8 Население, човешко здраве

4.8.1 Демографска характеристика на региона

Брой и възрастова структура на населението

Към 31 декември 2018 г. населението на Северния централен регион е 784 168 души, което представлява 11,2 % от населението на България. В сравнение с края на 2011 г. населението на региона намалява с 69 300 души, или с 8,1 % (средногодишен темп на намаление 1,2 %).

Към 31.12.2018 г. децата до 15 години в региона са 100 910, или 12,9 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял се увеличава с 0,7 процентни пункта (3 578 д.).

Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в областите Разград и Силистра – 13,7 % от населението на областта, а най-нисък в област Габрово – 11,6 %.

Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в общините Кайнарджа – 23,9 %, Стражица – 17,1 % и Дулово – 16,2 % от населението на общината. Общо в 38 общини този дял е под общия за страната, като най-нисък е в общините Иваново – 7,7 %, Трявна – 8,9 % и Ценово – 9,2 %.

Към 31.12.2018 г. населението във възрастовата група 15–64 години в региона е 495 328 души, или 63,2 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял намалява с 3,8 процентни пункта.

На ниво област само област Разград (64,7 %) е с малко по-добри показатели от средните за страната, докато в другите 4 области относителният дял е под средния за страната, като най-неблагоприятна е ситуацията в област Габрово – 59,7 %.

Относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в общините Велико Търново – 66,9 %, Лозница – 66,9 % и Русе – 65,7 % от населението на общината.

В 27 общини този дял е под общия за страната, като най-нисък е в общините Иваново – 54,2 %, Ценово – 55,4 %, Сухиндол – 56,5 % и Полски Тръмбеш – 56,7 %.

Към 31.12.2018 г. общият коефициент на възрастова зависимост в региона е 58,3 %, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. За сравнение, през 2011 и 2017 г. този коефициент е бил съответно 49,3 % и 57,2 %.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2018 г. в градовете живеят 527 353 души, или 67,3 %, а в селата – 256 815 души, или 32,7 % от населението на региона.

Към края на 2018 г. населените места в Северния централен регион са 989. От тях 39 са градове и 950 – села.

Населението във всички области намалява през 2018 г. спрямо 2011 г., като най-голямо е намалението за областите Габрово – с 10,7 % и Разград – с 9,2 %.

Намаляването на населението в региона е съпроводено и с друго негативно явление – миграция на населението към големите икономически центрове и чужбина.

В областните центрове живее 41,6 % от населението на региона, а неравномерното разпределение става проблем и за ефективното усвояване на ресурсите в една голяма част от територията на региона.

Естествен и механичен прираст на населението

Раждаемост

През 2018 г. в страната са регистрирани 62 576 родени деца, като от тях 62 197 (99.4%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява със 1758

Смъртност

Броят на умрелите през 2018 г. за страната, като цяло е 108 526 души, а коефициентът на обща смъртност - 15.4‰, като спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 1 265, или с 1.2%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо. През 2018 г. с най-високо равнище на смъртност се отличават областите Видин, Монтана, Кюстендил, Габрово, Враца, Ловеч, Перник, Плевен, Ямбол, София, Силистра, Велико Търново, а най-ниска стойност на този показател е регистрирана в областите София (столица), Кърджали, Варна и Благоевград

Данните показват, че смъртността в СЦР през 2018 г. е незначително по-висока (17.8‰) от средната за страната (15.4‰).

Детска смъртност

Детската смъртност средно за СЦР е по-ниска в сравнение със средната за страната. По области най-висока детска смъртност се установява в Разград, почти двойно по-висока от другите области (10,6‰). Най-ниска е в област Велико Търново и Силистра.

Естествен прираст

През 2018 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на региона е намаляло със 7 968 души.

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествен прираст, през 2018 г. е минус 10,1 ‰, а през 2011 г. е минус 8,0 ‰. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 7,3 ‰, а в селата – минус 15,9 ‰.

Коефициентът на естествен прираст за ЕС-28 е минус 0,4 ‰.

В периода 2011–2018 г. всички области в региона имат отрицателен естествен прираст.

Механичен прираст

Коефициентът на механичен прираст в региона през 2011 г. е (-2,1 ‰), а през 2018 г. (-3,6 ‰), като за страната през 2018 г. е (-0,5‰). Или механичният прираст в региона е с много по-неблагоприятни показатели от средните за страната.

През 2018 г. всичките 5 области имат отрицателен механичен прираст. С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите Велико Търново с 1 183 д. (-5,0 ‰) и Русе с 631 д. (-2,9 ‰).

Гъстота на населението

Гъстотата на населението в края на 2018 г. в Северен централен регион е 53,5 д/км² и е под средна за страната (63,4 д/км²). Тя се влияе от механичното и естественото движение на населението, както и от процеса на урбанизация.

Данните за гъстотата на населението показват неравномерно разпределение на населението по територията на региона. По области гъстотата на населението е в широк диапазон от 38,4 д/км² в област Силистра до 76,4 д/км² в област Русе.

4.8.2 Заболеваемост, болестност и умирения по причини

Разгледани са двата информативни здравни показатели - заболеваемостта и болестност. „Заболеваемост“ е общият брой на регистрираните нови случаи на заболявания при първичната медицинска помощ за 1 година, „Болестност“ - общият брой регистрирани стари и нови случаи през годината.

Данните от Националния център по здравна информация (НЦЗИ) за 2018 г. показват доста голямо разнообразие на здравните показатели на населението в СЦР по области и заболявания.

Инфекциозната заболеваемост в областите на СЦР е доста различна. Сред заразените болести, подлежащи на задължително съобщаване, през 2011 г. с най-висока

заболеваемост на 100 000 души от населението в района са варицела (76,4-43,8) и туберкулозата (58,0-135,1), следвани от остър вирусен хепатит (5,6-55,3) и скарлатина (10,2-68,2).

Заболеваемостта от скарлатина само в област Силистра и Велико Търново е по-ниска от средната за страната, в останалите области – по-висока.

Варицела е имало през 2018 г. най-често в област Разград, следвана от Габрово, около средната за страната е заболеваемостта в област В. Търново, а много по-ниска в Силистра.

Дизентерия през 2018 като цяло няма регистрирани случаи в областите на СЦР, с изключение на Силистра.

Случаите на вирусни хепатити през 2018 г. са по-редки от средните за страната, валидно за всички области.

В динамичен план от 2016 до 2018 г. се наблюдава увеличаване на заболяванията от някои заразни болести - скарлатина, епидемичен паротит, лаймска борелиоза. Случаите на вирусни менингити и менингоенцефалити варират в отделните години и по области, но не показват определена тенденция. Като намаляващи могат да се отчетат случаите на заболявания от морбили, коклюш, варицела, сепсис, дизентерия, вирусни хепатити.

Заболеваемостта от активна туберкулоза през 2018 г. средно за страната е 18.4%, което е по-ниско в сравнение с предишни години. През 2017 г. заболеваемостта е 20.0%, през 2016 г. – 21,7%.

В СЦР най-висока заболеваемост от туберкулоза се среща в областите Габрово (34,8%) и Велико Търново (20,2%), а в Разград, Русе и Силистра тя е значително по-ниска от средната за страната.

Злокачествени заболявания. През 2018 г. честотата на новите регистрирани случаи на злокачествени заболявания в страната е по-ниска от предходните години - 406.7 на сто хиляди души от населението спрямо 424.8 ‰ през 2017 г и 435.5‰ през 2016 г.

По отношение на злокачествените заболявания се отбелязват някои различия по области: област Габрово е със заболеваемост значително по-ниска от средната за страната както за 2018, така и за 2016 и 2017 г.. и за трите години. Областите Разград, Силистра и Велико Търново показват заболеваемост близка до средната за страната, а в област Русе случаите на злокачествени заболявания надвишават средните за страната.

Хроничната заболеваемост сред населението в СЦР е съпоставима или по-ниска от средната за страната както общо, така и по отделни нозологични единици. Съществуват вътрешнорегионални различия - налице са области с много висока заболеваемост по отделни групи заболявания, и такива със значително по-ниска заболеваемост от средната за страната.

Заболеваемостта от сифилис през 2017 г. (няма публикувани данни за 2018 г.) е различна по области в СЦР: при средна за страната 7,5 на 100 000, в област В. Търново е 14,5‰, в Габрово – 7,2‰, Разград – 0,9‰, Русе – 9,0‰, Силистра – 3,6‰.

Сред децата до 17-годишна възраст водещо място заемат заболяванията от микроспория и трихофития, като по-голямата част от регистрираните случаи са нови.

Регистрираните психични заболявания преобладават в област Разград, а най-ниски нива се установяват в област Силистра. Габрово, Русе и Велико Търново са с нива около средното за страната. Сравнителният анализ е труден, предвид фактът, че някои от случаите не се диагностицират, няма стриктен отчет на болните с психични проблеми не могат да се правят достоверни изводи.

Смъртност по причини. В структурата на смъртността по причини през 2018 г. не се наблюдават съществени промени. Водеща причина за умиранията остават болестите на органите на кръвообращението, чийто интензитет е 1 004.2 на сто хиляди души от населението, а относителният им дял е 65.0%. Сред тях най-голяма е честотата на умиранията от мозъчносъдови болести и исхемична болест на сърцето.

На второ място са умиранията от новообразувания. През 2018 г. равнището на смъртност по тази причина е 248.6 на сто хиляди от населението, като смъртността сред мъжете се запазва много по-висока отколкото при жените.

В структурата на останалите причини за смърт следват: болести на дихателната система; болести на храносмилателната система; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде; външни причини за заболяемост и смъртност и т.н. На тези шест класа болести през 2018 г. се дължат 95% от всички смъртни случаи в страната.

4.8.3 Здравеопазване

Лечебни и здравни заведения и болнични легла

Заведения за болнична помощ и болнични легла

В Северния централен регион заведенията за болнична помощ включват болници, центрове за кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове. Съгласно Закона за лечебните заведения болниците са многопрофилни и специализирани.

През 2018 г. инфраструктурата на болничната помощ включва 34 болнични заведения с 5 213 легла, което представлява 9,8 % от болничните заведения и 9,8 % от болничните легла в страната.

Заведения за извънболнична помощ и болнични легла

Към 31.12.2018 г. заведенията за извънболнична помощ в региона са 232 с 97 легла за краткосрочно наблюдение и престой, което представлява 11,2 % от заведенията за

извънболнична помощ и 7,7 % от легла в страната.

Осигуреност с лекари и лекари по дентална медицина

Лекари - Осигуреността на населението на един лекар общо за страната за 2018 г. е 236 души. По статистически региони осигуреността на населението на един лекар е най-благоприятна в Северозападен регион (224 души) поради намалението на населението и Югозападен регион (225 души), а най-голям е броят на подлежащото за обслужване от един лекар население в Северния централен регион (299 души).

Лекари по дентална медицина - По отношение на осигуреността с лекари по дентална медицина, за страната на един лекар се падат 967 души от населението.

По области в региона се наблюдават големи различия в обезпечеността с лекари по дентална медицина. Най-висок е показателят за област Габрово (1 129 души на един лекар по дентална медицина), а най-ниска е осигуреността на населението с лекари по дентална медицина в областите Разград (1 781 души) и Силистра (1 762 души).

Спешна помощ (Транспортна достъпност до болнични заведения)

В областните центрове на Северния централен регион са локализирани 5 центъра за спешна помощ. Центровете за спешна медицинска помощ (ЦСМП) са лечебни заведения, в които медицински специалисти с помощта на друг персонал оказват спешна медицинска помощ на заболели и пострадали лица в дома, на местопроизшествието и по време на транспортирането до евентуалната им хоспитализация. Те са особено изведена медицинска категория с отговорна социална задача и имат непрекъснат денонощен режим на работа.

4.8.4 Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда

В ДЕО е направен подробен анализ на рисковите фактори, свързани с околната и трудовата среда

- атмосферен въздух
- климат
- питейни води, вкл. води за къпане
- почви
- отпадъци
- шум, вибрации в околната и работна среда
- нейонизиращи лъчения, йонизиращи лъчения
- прах
- химични вещества, токсини.

Направен е и анализ на демографските и социални фактори и на рисковите фактори, свързани с начина на живот.

4.8.5 Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал

Информация за предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал на територията на посочените области и съответните общини към тях в обхвата на „Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г. е показана в Приложение 6 на ДЕО.

4.9 Отпадъци

В ДЕО подробно са разгледани отпадъците за периода 2011-2018 г. в Северен централен регион:

- общо образуваните отпадъци - слабо намаляват от 545 000 t. до 527 000 t.
- събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население - почти не се променя - от 372 kg/y до 373 kg/y.
- дял на обслуженото население от системи за организирано сметосъбиране - наблюдава се плавно увеличение, като ЮЦР отчита 99,9% дял на обслуженото население
- предадените за депониране битови отпадъци - Всички области в ЮЦР също намаляват количеството на депонираните битови отпадъци а само област Кърджали увеличава депонираните битови отпадъци
- предадените за рециклиране битови отпадъци – се увеличават в ЮЦР, както и във всички региони за периода 2011-2018 г., което е благоприятна тенденция.

Описано е и третирането и депонирането на отпадъците по области.

5 Евентуално развитие без прилагането на ИТСП на СЦР

Евентуалното развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на СЦР се определя като „Нулева алтернатива“. Вероятните последствия се разглеждат по фактори/компоненти по-долу.

5.1 Атмосферен въздух и климат

5.1.1 Атмосферен въздух

Не прилагането на ИТСП на СЦР ще доведе до задържане или влошаване на сегашното състояние на качеството на атмосферният въздух, поради липсата на инвестиции и модернизация на редица производства/отрасли. От друга страна изграждането на нови индустриални зони ще доведе до емитиране на вредни емисии в атмосферата, които с съвременни технологии на пречистване могат да бъдат сведени до минимум. Времени

емисии на замърсители във въздуха могат да се очакват и при изграждане на транспортната инфраструктура.

5.1.2 Климат

Не прилагането на ИТСП на СЦР няма да окаже влияние върху климата в региона.

5.2 Води

През последните години се запазва тенденцията за подобряване на качеството на повърхностните води. Въпреки тази тенденция все още има водни тела определени в риск. Ако не се приложи ИТСП на СЦР, повърхностните води ще бъдат положително повлияни вследствие продължаване изпълнението на програми от мерки за достигане на добро екологично състояние в ПУРБ на БД.

Без прилагане на ИТСП на СЦР до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на подземните води, в това число и на минералните води. Очаква се обаче реализацията на ПУРБ да доведе до известно подобряване на количественото и химичното състояние на подземните води.

5.3 Почви

Без прилагане на Стратегията за развитие на СЦР, състоянието и качеството на почвите в региона ще запазят сегашното си състояние. Ще бъде избегнато запечатването и унищожаването на почвите на площи, попадащи в обхвата на бъдещи инвестиционни предложения, свързани с изграждане на инфраструктура и индустриални и производствени зони.

5.4 Ландшафт

Развитие на околната среда без прилагането на ИТСП на СЦР би довело до запазване и в някои аспекти до леко влошаване на съществуващото положение и тенденции по отношение на ландшафтите.

5.5 Биологично разнообразие

През последните години в България се забелязва все по-силно желание да се поддържа и възстановява биоразнообразието, за което свидетелстват много стратегически документи на национално и европейско равнище: Оперативна програма „Околна среда“, Национална програма за развитие: България 2030, Национална стратегия за биоразнообразието, Национален план за действие за биоразнообразието, Стратегия на ЕС за биоразнообразието и др.

С постигането на целите, определени в тези стратегически документи, се очаква екосистемите съществено да се възстановят, да се подобри екологичната инфраструктура, да се намали броят на инвазивните чужди видове, да се поддържа благоприятно състояние на видовете природни местообитания и на консервационно

значимите растителни и животински видове на местно, биогеографско и национално равнище, което да допринесе за предотвратяване на глобалната загуба на биоразнообразие. Предвид целите ИТСП на СЦР, нейното неприлагане не се очаква да се отрази значително на биоразнообразието.

5.6 Културно-историческо наследство

Без прилагане на Стратегията за развитие на СЦР не се очаква промяна в състоянието на културно-историческото наследство. Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и културна инфраструктура

5.7 Материални активи

Без реализацията на ИТСП на СЦР се очаква като цяло да продължи тенденцията за влошаване на състоянието на материалните активи. Без наличие на средства по европейските оперативни програми, общините ще имат все по-големи затруднения да покриват текущите си разходи за образование, здравеопазване, култура и социални услуги и вероятността да им остават средства за ремонтни дейности или за инвестиции в енергийна ефективност ще е незначителна.

5.8 Население, човешко здраве

Без прилагането на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион, даваща общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027, ще се запази съществуващото към момента състояние, както по отношение икономическото развитие на региона, така и във връзка с влошените демографски и недотам добри здравословни показатели на населението. Възможно е освен това да продължи и да се задълбочи наблюдаващата се през последните години тенденция за намаляване на населението в редица от населените места в региона, обезлюдяването на някои населени места, както и на влошаване на възрастовата структура на населението. Няма да се даде възможност за подобряване и устойчиво развитие на човешкия капитал, създаване на условия за намаляване на миграцията и подобряване на естествения и механичен прираст на населението. Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и културна инфраструктура, подобряване на образователните възможности, запазване и развитие на човешкия капитал.

6 Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати

Отчитайки, че няма конкретна информация за интервенциите, които ще бъдат изпълнени по заложените за ИТСП на СЦР цели дейности и мерки, на този етап се приема, че всяка една част от тези територии и зони би могла да бъде значително засегната от проектите

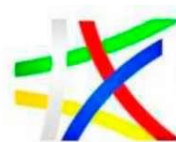
в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки за съвместимостта, където и приложимо. За да се насочи вниманието към най-уязвимите територии, които следва да бъдат взети под внимание при бъдещите оценки, по-долу е представен кратък обзор за основните групи от тези територии.

6.1 Ландшафти и територии от интерес за Общността

В териториалния обхват на СЦР попадат следните защитени зони (33) от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

Защитени зони за опазване на дивите птици:

- BG0000237 Остров Пожарево
- BG0000241 Сребърна
- BG0002017 Комплекс Беленски острови
- BG0002018 Остров Вардим
- BG0002024 Рибарници Мечка
- BG0002029 Котленска планина
- BG0002030 Комплекс Калимок
- BG0002031 Стената
- BG0002039 Хърсовска река
- BG0002048 Суха река
- BG0002062 Лудогорие
- BG0002064 Гарванско блато
- BG0002065 Блато Малък Преславец
- BG0002070 Рибарници Хаджи Димитрово
- BG0002083 Свищовско-Беленска низина
- BG0002096 Обнова
- BG0002102 Деветашко плато
- BG0002110 Априлци
- BG0002111 Велчево
- BG0002025 Ломовеце
- BG0000494 Централен Балкан
- BG0002128 Централен Балкан буфер

- BG0000399 Българка

Защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:

- BG0000241 Сребърна
- BG0002018 Остров Вардим
- BG0000494 Централен Балкан
- BG0000399 Българка
- BG0000263 Скалско
- BG0000529 Мартен - Ряхово
- BG0000171 Лудогорие - Боблата
- BG0000213 Търновски височини
- BG0000432 Голяма река
- BG0000279 Стара река
- BG0000530 Пожарево - Гарван
- BG0000576 Свищовска гора
- BG0000377 Калимок - Бръшлен
- BG0000282 Дряновска река
- BG0000169 Лудогорие - Сребърна
- BG0000214 Дряновски манастир
- BG0000239 Обнова - Караман дол
- BG0000233 Студена река
- BG0000280 Златаришка река
- BG0000281 Река Белица
- BG0000396 Персина
- BG0000190 Витата стена
- BG0000516 Черната могила
- BG0000609 Река Росица
- BG0000618 Видима
- BG0000615 Деветашко плато
- BG0000608 Ломовете

- BG0000616 Микре
- BG0000275 Язовир Стамболийски
- BG0000168 Лудогорие
- BG0000106 Хърсовска река
- BG0000173 Островче
- BG0000211 Твърдишка планина
- BG0001493 Централен Балкан - буфер
- BG0000605 Божкова дупка
- BG0000610 Река Янтра
- BG0000534 Остров Чайка
- BG0000180 Боблата
- BG0000216 Емен
- BG0000231 Беленска гора
- BG0000232 Батин
- BG0000107 Суха река

Общите цели на опазване на защитените зони за птиците са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние.
- Възстановяване на местообитания на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Общите цели на опазване на защитените зони за местообитанията са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За всички зони за птиците, както и за някои от зоните за местообитанията има обнародвани заповеди по реда на чл. 12 от ЗБР, където са посочени специфични цели за

опазване. Всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСП, следва да се съобразят с тези цели.

6.2 Ландшафти и територии с национален защитен статут

Съгласно публикуваните ГИС слоеве в Регистъра на защитените територии към декември 2020 г, в обхвата на СЦР попадат следните защитени територии (ЗТ) по смисъла на ЗЗТ:

Категория „Резерват“:

- ПЕЕЩИ СКАЛИ
- БЯЛА КРАВА
- БЕЛИ ЛОМ

Категория „Национален парк“:

- ЦЕНТРАЛЕН БАЛКАН

Категория „Природна забележителност“:

- БАЧО КИРО
- ДРЯНКОВ ХЪЛМ
- ЕМЕНСКИ КАЊОН (КАЊОНА НА РЕКА НЕГОВАНКА)
- ЕЗЕРО БИЛЯКОВЕЦ
- КАПИНОВСКИ ВОДОПАД
- МОМИН СКОК
- МУСИНА - ПЕЩЕРА
- ПОНОРИТЕ
- ВИКАНАТА СКАЛА
- ВОДОПАДЪТ НА РЕКА МИЙКОВСКА
- СКАЛЕН ВЕНЕЦ-МЕСТНОСТ МЪХНАТИТЕ СКАЛИ
- МАМУЛА
- ОСТРАТА СКАЛА
- ДИКИЛИ ТАШ
- СКАЛНИТЕ И ПЕЩЕРНИ ОБРАЗУВАНИЯ ПО ПОРЕЧИЕТО НА РЕКА ТОПЧИЙСКО ДЕРЕ
- ГОЛЕМИЯТ ЮГ

- ПЕЩЕРАТА
- ВРАТАТА
- ОРЛОВА ЧУКА
- ОСТРАТА КАНАРА
- ВОДОПАДА В МЕСТНОСТТА КАЯ БУНАР

Категория „Поддържан резерват“:

- СИНИ БРЯГ
- СРЕБЪРНА
- ХАЙДУШКИ ЧУКАР
- САВЧОВ ЧАИР

Категория „Природен парк“:

- БЪЛГАРКА
- РУСЕНСКИ ЛОМ
- ПЕРСИНА

Категория „Защитена местност“:

- БЛАТОТО КРАЙ С. МАЛЪК ПРЕСЛАВЕЦ
- ГАРВАНСКИ БЛАТА
- БОГДАНОВ ДОЛ
- БОСТАНЧЕТАТА
- ВАРЕНИТЕ
- БОЖУРЛУКА
- БОЖУР ПОЛЯНА
- ДЖОЛЮНГБОЛ
- ГЛАВИТЕ
- КАЙКУША
- КОМИТСКИТЕ ДУПКИ
- ЛАФТИН
- КОСОВО
- ЛЮЛЯЦИТЕ

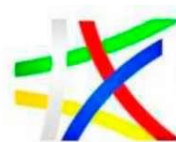
- МЕШОВАТА ГОРА
- НАХОДИЩЕ НА ХВОЙНА В МЕСТНОСТТА ЛЪГЪТ
- РУСАЛКА
- СЛОНА
- СТАРИЯТ ДЪБ
- ВЕКОВНА ДЪБОВА ГОРА
- БОЖУРИТЕ
- КОМПЛЕКС АЛЕКО - ТЕЛИКА
- ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА КРИМСКА КАКУЛА (*Salvia scabiosifolia*)
- КОЛЧАКОВСКАТА КОРИЯ
- НАХОДИЩЕ НА ОБИКНОВЕН СЛАДНИК
- РИБАРНИЦИТЕ
- МЮЩЕРЕКА
- НАХОДИЩЕ НА ЧЕРВЕН БОЖУР
- НАХОДИЩЕ НА ПРОЛЕТНО БОТУРЧЕ
- ЮПЕРСКА КОРИЯ
- ВЕКОВНА ЦЕРОВА ГОРА
- СУХА РЕКА
- ДОЙЧОВ ОСТРОВ
- НАХОДИЩЕ НА БЪЛГАРСКА ГЪРЛИЦА - с. КАРАМАНОВО
- НАХОДИЩЕ НА БЪЛГАРСКИ СЪРПЕЦ
- НАХОДИЩЕ НА ПРОЛЕТНО БОТУРЧЕ - БРЕНИЦА
- НАХОДИЩЕ НА УЕХТРИЦОВА УРОКА - С. ОСТРИЦА
- СТОЛИЩА
- НАХОДИЩЕ НА БЪЛГАРСКА ГЪРЛИЦА
- ОСТРОВ ПОЖАРЕВО
- ПЕЛИКАНИТЕ
- ДРЯНОВСКИ МАНАСТИР
- ЛЕСОПАРКА

- МАНАСТИРСКОТО
- СТУДЕНИЯТ КЛАДЕНЕЦ
- МАРКОВ БУК
- СОКОЛСКИ МАНАСТИР
- КАЛИМОК - БРЪШЛЕН
- ЛОМИЯ
- НАХОДИЩЕ НА ТУРСКА ЛЕСКА
- САЯ КУЛАК
- БАТОШЕВСКИ МАНАСТИР
- БОЖЕНЦИ
- ДЕДЕРИЦА
- ЖЕЛЕЗАРЦИ
- ЛЪГЪТ
- МЕХЧЕНИЦА - ЙОВОВЦИ
- НИКОЛИНСКИ КЛАДЕНЕЦ
- РЕКА ВЕСЕЛИНА
- ДЕРВЕНТА
- ПРЕОБРАЖЕНСКИ МАНАСТИР
- ГОРНАТА КОРИЯ
- МЕДЖИТ ТАБИЯ
- КАРАКУЗ
- МАЛЪК КАНАГЪОЛ
- ПАМЕТНИКА
- БУКОВА ГОРА
- БЕЛОКРАВИЩНИЦА
- СТЬЛПИЩЕ

За всяка от защитените територии има определени режими на управление, с които следва да се съобразят всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСР..

6.3 Зони за защита на водите

Съгласно разпоредбите на чл. 6 от Рамковата директива на водите, се изисква от държавите членки на ЕС да осигурят и изготвяното на регистри за всички зони за защита на водите в границите на всеки отделен район за басейново управление. Изискванията на чл. 6 от РДВ са транспонирани в чл. 119а. ал. 1 от Закона за водите, регламентиращ следните зони за защита на водите:

- територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела по чл. 119, ал. 1. т. 1 и 2;
- водните тела, определени като води за отдиш и водни спортове, включително определените зони с води за къпане, съгласно наредбата по чл. 135. ал. I ,т. 7;
- зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително: уязвими зони; чувствителни зони;
- зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
- защитените територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

При определяне на зоните за защита на водите се вземат предвид:

- водоизточниците за собствени потребности на населението в границите на населените места;
- предоставени индивидуални права чрез разрешително за водовземане и ползване на воден обект;
- водни обекти, предоставени за общо водовземане и ползване и принадлежащите земи към тях;
- зони за защита на водите, в частност - водни обекти и водоизточници за питейно - битово водоснабдяване на населението и техните санитарно - охранителни зони;

естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици

6.3.1 Повърхностни води

В ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г. са определени общо 72 броя зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. От тях в границите на СЦР попадат 10, всичките в поречието на р. Янтра, както са изброени в таблица в доклада за ЕО.

6.3.2 Подземни води

В ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г. са определени общо 50 броя зони за защита на питейните води (ЗЗПВ), които са всички подземни водни тела в територията на БД, предназначени

за питейно-битово водоснабдяване. В таблица в доклада за ЕО е дадена информация за състоянието на ЗЗПВ от Дунавски район, попадащи в СЦР съгласно ПУРБ 2016-2021 г., - те са общо 11, като 6 от тях са в „лошо“, а останалите – 5 в „добро“.

От Черноморския район за басейново управление в СЦР попадат две ЗЗПВ – едната е в „лошо“, а другата е в „добро“ състояние.

6.4 Води за рекреация

Водите за рекреация включват водни тела, предназначени за отпих, водни спортове и/или води за къпане. Категоризацията на водите за къпане се извършва съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент за управление качеството на водите за къпане и Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане.

В ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г. е определена само една зона за къпане с име „Язовир Пчелина 2“ и код BG3242661710017001 и тя попада в СЦР. Зоната е разположена в почивна зона Пчелина югозападно от гр. Разград. В съседство с язовира не се намират точкови или дифузни източници на въздействие върху водите за къпане. От проведения през 2020 г. от РЗИ Разград мониторинг са установени спорадични превишения на нормите за чревни ентерококи и Ешерихия коли.

6.5 Зони за опазване на стопански ценни водни организми

Определянето на този вид зони при актуализацията на ПУРБ, се извършва съгласно изискванията на Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми и утвърдения от Министъра на околната среда и водите Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми. ЗРА има за цел е да осигури устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми, вкл. развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите. В ЗРА е регламентирано за стопански риболов да се използва българският участък на р. Дунав и Черно море.

В ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г. са определени общо 39 броя зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми. В таблица в доклада за ЕО е дадена информация за състоянието на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми от Дунавски район, попадащи в СЦР съгласно ПУРБ 2016-2021 г., които са 10 броя.

6.6 Чувствителни зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните водни тела от замърсяване с нитрати, както и други биогенни елементи, от градските отпадъчни води. Водосборните

области на определените чувствителни райони трябва да отговарят на изискването за допълнително пречистване на градски отпадъчни води (пречиствателно стъпало за отделяне на азота и фосфора) за населени места с повече от 10 000 еквивалентни жители (ЕЖ).

Съгласно действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003 г., чувствителните зони в повърхностните водни обекти в ДРБУ са: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“. Според така определените чувствителни зони в ДРБУ, само водоприемниците в поречие Дунавски Добруджански реки попадат в нормална зона, а всички останали водоприемници са определени като чувствителни зони. В границите на СЦР попадат следните чувствителни зони или части от тях:

- BGCSARI03 Водосборен басейн на реките Западно от р. Огоста и частите от водосборния басейн на р. Дунав на територията на РБ, извън водосборните басейни на реките Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом;
- BGCSARI14 Водосборен басейн на р. Янтра;
- BGCSARI10 Водосборен басейн на р. Русенски Лом

6.7 Уязвими зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните и подземни водни тела от замърсяване с нитрати от селскостопански източници.

Съгласно действащата към момента Заповед № РД-660/28.08.2019 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници, значителна част от територията на СЦР е определена за уязвима зона, както е видно на картата в Приложение 1.2. на доклада за ЕО.

7 Съществуващи екологични проблеми

Основните екологични проблеми и тенденции са разгледани по компоненти, както следва.

7.1 Атмосферен въздух и климат

7.1.1 Атмосферен въздух

Почти всички видове антропогенна дейност водят до промяна на състава на приземния въздушен слой, където живеят хората. Една от основните причини за негативно въздействие върху качеството на атмосферния въздух и създаване на висока степен на

замърсеност в световен мащаб е неправилният избор на място за развитие на дадена индустрия.

Основният източник на емисии на първични ФПЧ10 е битовото отопление с използване на неефективни горивни устройства на твърдо гориво, за които е изчислено, че представляват най-малко 85% от емисиите на ФПЧ10. Транспортът - емисиите на изгорелите газове, има допълнителен принос и може да бъде значим фактор на местно равнище, особено в големите общини. Други сектори, като промишлеността, строителството и изгарянето на отпадъци могат да бъдат допълнителни фактори в конкретни общини, но техният принос на практика не е определящ.

7.1.2 Климат

Урбанизацията и индустриализацията пряко влияят върху локалните климатични условия, променяйки стойностите на метеорологичните елементи под въздушния купол, който се образува над такива територии. В резултат на неправилни урбанистични решения и неподходящо планиране се създават неблагоприятни микроклиматични условия и предпоставки за некомфортни условия за живот на населението.

В резултат от топлообмена от бетонни, каменни, асфалтни и други строителни материали и настилки се получава висока степен на топлинно замърсяване.

Негативни промени могат да се получат от влошени условия на аерация (въздухообмен), породени от всички елементи на урбанизацията и индустриализацията, които водят до промяна на ветровите характеристики. Неправилното разпределение на елементите на урбанизацията водят до формирането на зони със преобладаващо затишие и липса на възможност за нормален въздухообмен. В резултат на този факт се създават условия на задържане на замърсители от транспорт и други източници в приземния въздушен слой, имащи пряко отношение към здравето на населението.

По отношение на всички тези проблеми има разработени практически решения, които от години се прилагат по света. Някои от тях се базират на правилния подбор на строителни материали, други на прилагането моделни и експертна оценка на ефекта от въздействието на един или друг вид проекти върху селищната среда и в конкретност върху локалните климатични условия и човешкия комфорт.

7.2 Води

7.2.1 Повърхностни води

Заустването на непречистени битови и промишлени отпадъчни води е основната причина за замърсяването на водите. Основните екологични инфраструктури за опазване качеството на водите - канализация и пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) - все още са неадекватни, както спрямо нуждите (на населението, бизнеса и туризма), така и спрямо изискванията на европейското и национално законодателство.

Значимите видове натиск, оказвани върху водните тела, са:

- Значителни точкови източници на замърсяване;

- Значителни дифузни източници на замърсяване.
- Значителни места на водоползване;
- Значителни морфологични изменения;
- Регулация на оттока;
- Други фактори на натиск;
- Климатични изменения;

Следва да се подчертае, че като дифузен източник на натиск се разглеждат и старите все още действащи или nereкултивирани депа/сметища, неотговарящи на екологичните законови изисквания и създаващи риск от замърсяване на повърхностните води. Тези депа подлежат на закриване и рекултивация - техническа и биологична. След закриването им съответните отпадъци следва да се депонират в регионални депа, които напълно съответстват на екологичните изисквания.

7.2.2 Подземни води

Подземните води, макар и в по-малка степен, също се влияят от замърсяванията, постъпващи с отпадъчните фекално-битови и промишлени води в реките и речните корита. Амортизираните канализационни системи и аварията по тях допринасят за постъпване на замърсители в почвите и подземните води.

Замърсители постъпват във водите и от земеделски дейности и животновъдство, свързани с прилагане на торове и препарати за растителна защита, както и от депата (сметищата) за отпадъци, които не отговарят на съвременните нормативни изисквания и добри практики за изграждане и експлоатация на такива обекти.

Съществен екологичен проблем е и състоянието на водовземането: значителни загуби на питейна вода преди достигане до потребителите и използване на питейна вода за промишлени нужди и напояване; ненавременна регулиране на водовземането за задоволяване на обществените потребности и естествените подземни водни ресурси.

По отношение на питейните води като най-значим проблем за региона се констатира наднорменото съдържание на нитрати в част от зоните на водоснабдяване.

7.3 Почви

Основните екологични проблеми и тенденции по отношение на почвите се изразяват най-вече с развитие на проблемите, свързани с почвено уплътняване, запечатване, ерозия, свлачищни процеси, локално замърсяване, засоляване и вкисляване.

При оказване на натиск върху почвената повърхност се получава уплътняване, което променя качествата на почвата като въздейства върху нейните поръзност и пропускливост. Порите се разрушават (слепват) като в резултат на това се нарушава водно-въздушния режим на почвата и респективно количеството на вода и кислород в нея намалява. Неподходящото управление на земята е основната причина за

уплътняването на почвите, като примери за това са твърде големият брой животни на определена територия, неподходящата употреба на тежки селскостопански машини и обработването на земята при неблагоприятни климатични условия. Почвите са най-податливи на уплътняване, когато съдържанието на вода в повърхностния слой е над пределната полска влагемкост. Влажните почви не са достатъчно стабилни, за да осигурят съпротивление на тежестта и това води до уплътняване.

В зависимост от разположението и начина на образуването си, уплътнените почвени слоеве биват: повърхностна почвена кора, плитко уплътняване в или под орния хоризонт и дълбочинно уплътняване.

Почвите се различават по склонност и степен на уплътняване в зависимост от състава и свойствата им, но процеса на уплътняване е най-характерен за почвите с тежък механичен състав – глинести и тежко песъкливо-глинести. Такива са широко застъпените в Южна България смолници и смолничивидни почви с високо съдържание на монтморилонитови глини. В обхвата на СЦР попадат главно разновидности на черноземите, които не са силно податливи на уплътняване поради доминирането на илитни глинести минерали, което определя по-добрата водопропускливост на лъсовите черноземи.

Процесът на почвено запечатване се отнася за почви, използвани и трайно застроени за селищно изграждане, промишлено и инфраструктурно строителство, търговски и транспортни участъци, пътна и железопътна мрежа и др. Очаква се през следващите години процесът да е още по-силно изразен поради запазващите се темпове на разрастване на някои селищни структури и развитието на съпътстваща инфраструктура

Почвената ерозия засяга огромни площи от територията на страната. Тя е естествен процес, който е силно зависим от антропогенните фактори. Обезлесяването и прочистването на естествената растителност при реализация на инфраструктурни, промишлени, туристически и др. проекти, интензивното земеделие и липсата на адекватни противоерозионни мероприятия водят до задълбочаване на проблемите, свързани със загуба на ценни почви в следствие на развитието на ерозия. Свлачищата също са природни процеси и причините за възникването им са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони, но са и много зависими от дейността на човека в урбанизираните райони.

Локалното замърсяване на почвите е свързано най-често с транспортната мрежа, складовете за опасни вещества и промишлените предприятия. Проблемите, свързани с транспорта, се изразяват в локални замърсявания с нефтопродукти, засоляване на околните почви в следствие на поддръжката на пътната мрежа в зимни условия и **замърсяване с битови отпадъци**. Всички складове за опасни вещества създават реална опасност за околната среда и населението, а промишлените предприятия са един от основните източници на замърсяване на почвите с тежки метали.

Вкисляването е процес, при който под действие на природни и антропогенни фактори се увеличава съдържанието на киселини в почвата. Реакцията на почвата влияе пряко върху подвижността и усвояемостта на хранителните и нехранителните елементи, а оттам и

върху растежа и развитието на растенията. Селскостопанските култури реагират силно на високата почвена киселинност, като най-уязвими са растенията в начален стадии на развитие.

7.4 Ландшафт

При ландшафта има няколко основни въпроса, като липсата на конкретно законодателство, замърсяване на компонентите на ландшафта, промяна на видовете ландшафт, нарушения на ландшафта и визуално-естетично въздействие.

Понастоящем единственият нормативен документ в България, който предвижда опазване и управление на ландшафта, е Европейската конвенция за ландшафта. Липсата на национално законодателство в областта на ландшафта е сериозна пречка за правилната оценка на въздействието върху ландшафта и съставните му части и съответно за опазването му. Дейностите по опазване и устойчиво управление на ландшафта следва да бъдат уредени в законодателството.

Строителните дейности за развитие на нови обекти, както и за реконструкция и рехабилитация на съществуващи обекти и полагане на необходимата инфраструктура води до запрашаване и замърсяване на отделни компоненти на ландшафта с тежки метали и ФПЧ от пътищата; с отпадъци и горивно-смазочни материали от превозни средства и строителна техника, и от дейностите, свързани с транспортното осигуряване.

Промяната на съществуващите ландшафти, както и замърсяването им с **отпадъци** има неблагоприятно визуално-естетично въздействие върху ландшафтите. Създаването на нови видове ландшафт в резултат на изграждане на нови инсталации и влиянието на човека върху териториите също представлява значителен проблем.

Нарушаването на ландшафта може да бъде пряко и косвено. Пряко увреждане на ландшафтните компоненти има по време на строителните работи и рехабилитацията на всички видове обекти в резултат от наличието и използването на строително оборудване на площадката; трябва да се обърне внимание и на визуално-естетичното натоварване на териториите. Косвени промени в ландшафтите се наблюдават в резултат от следните дейности: промени в земеползването, поставяне на заграждения и осветление, промяна в характеристиките на ландшафта в резултат на интензификацията на ползването на терените, ерозията на почвите, влиянието върху ландшафтите в резултат на предложенията за оформянето им. Косвените промени в съставните части на ландшафта са резултат също от изграждането на нови постройки и обекти.

7.5 Биологично разнообразие

Като цяло, усилената урбанизация и презастрояване, интензификацията на транспорта, замърсяването на вътрешните водни басейни и нови територии с промишлени и битови отпадъци и др. са мощни отрицателни фактори, които влияят на изобилното и самотбитно биологично разнообразие в България.

Презастрояването или развитието на туристическа и друга инфраструктура в почувствителните райони (в т.ч. защитени територии, обекти от Натура 2000, редки и уязвими местообитания и екосистеми като влажни местности, участъци по коритата на

реки, гори и др.) става по-сериозен проблем през последните години.

Шосейният транспорт е общ екологичен проблем и отрицателното му влияние върху околната среда конкретно засяга биологичното разнообразие.

Замърсяването на въздуха, особено в големите градове в резултат на интензивното движение на автомобили води до влошаване на средата за живот, оттам до ограничаване на биологичното разнообразие и дори до изчезване на синантропни видове птици и бозайници. Отлагането на замърсители на въздуха е продължаващ проблем за здравето състояние на горите и местата на растителните общности. Той нарушава здравословния баланс на организми или екосистеми пряко или чрез подкисляване на почвите. Взаимодействието на отложените замърсители на въздуха с листната маса променя хранителния статус на дърветата и засилва податливостта им на болестотворни гъбички или насекоми-вредители.

Общият брой на видовете, които са чужди за България, нараства постоянно от 1900 г. насам. Най-уязвимите местообитания предвид навлизането и натурализирането на чужди растителни видове са тези, създадени от човека, последвани от местообитанията в речните долини.

Безконтролното изхвърляне на строителни и битови отпадъци от граждани и фирми на изходите на населените места, около пътните артерии и замърсяването на зелените площи също е значителен проблем. Това пряко влошава местообитанията, унищожава ценни растителни видове и влияе пряко и косвено на разнообразието на фауната.

Горските пожари са голям проблем за флората и фауната, тъй като те променят всички условия на околната среда, в т.ч. унищожават растителни и животински видове, много от които са редки и ценни, частично или изцяло унищожават слоя от чернозем, създават предпоставки за проникване и развитие на гъбични и други вредни организми, което води до нарушаване на стабилността на екосистемите.

7.6 Културно-историческо наследство

Основните проблеми, свързани с опазването на културното и историческото наследство, могат да се обобщят както следва:

- Недостатъчно съответствие с изискванията за защита и опазване на недвижимите културни ценности по Закона за устройство на територията, Закона за културното наследство, Закона за опазване на околната среда и постановленията към тях; с конкретните правила и норми в общите и подробните устройствени планове относно устройството на териториите с културно и историческо наследство.
- Непредвидени и непредприети превантивни мерки за физическа защита и съхранение;
- Недостатъчност на регулаторните изисквания относно обхвата и съдържанието на устройствените планове и инвестиционните проекти за предвиждане на комплексни мерки за обновяване, възстановяване и опазване на обектите на културното наследство и средата за представянето им от увреждане и унищожаване в резултат на предвидими природни и човешки фактори;

- Работи по съхранение и възстановяване (РСВ), които не са изпълнени качествено или с неподходящи за РСВ материали, засягащи конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Неподходящо избрани материали за РСВ във връзка с устойчивите и конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Некомпетентност и импровизации при извършване на текущите ремонтни работи и РСВ в строителните и възстановителни работи на недвижимите културни ценности в тяхната среда на представяне;
- Липса на институционализиран постоянен контрол на промените в параметрите на различните фактори, влияещи на материалните носители и средата на представяне на обектите на културното наследство;
- Непълно изяснени режими за опазване, съхранение и управление на популяризирането на културните ценности;
- Поддръждане по приоритет на дейностите, които са рискови с оглед опазването и съхраняването на недвижимите културни ценности и действия за обновяване както на самите ценности, така и на средата на представянето им.

7.7 Материални активи

Макар и да няма достатъчно общодостъпни данни за сегашното състояние на материалните активи е ясно, че обществената и културната инфраструктура се нуждае от основни ремонти (в т.ч. възстановяване на пътната инфраструктура и системи за предотвратяване на бедствия). Предстои още много работа за постигане на европейските стандарти за равнищата на материалните активи.

Културната инфраструктура се сблъсква с липса на средства за поддръжка и развитие. Същото важи и за дълготрайните материални активи с екологично предназначение, като съоръжения и оборудване, необходими за опазване и възстановяване на околната среда и оборудване за наблюдение и контрол.

Материалните активи, имащи пряко отношение към околната среда, като ВиК инфраструктурата и пречиствателни станции за води, депа за отпадъци и др. се нуждаят от реконструкция и модернизация.

7.8 Население, човешко здраве

Основните проблеми на демографското развитие в страната са свързани с ниската раждаемост и високият процент на смъртност, което определя негативния прираст в последните години, в комбинация с продължаващата емиграция на хора в активна възраст (18-50 г.)

От друга страна, с оглед на статистическите данни до 2019 г. заболяемостта на населението като цяло намалява спрямо предишните години, което определя територията като благоприятна в екологично отношение и с добър потенциал за демографско развитие.

7.9 Отпадъци

В ДЕО подробно са разгледани отпадъците за периода 2011-2018 г. в Северен централен регион:

- общо образуваните отпадъци - увеличават от 334 000 t на 338 000 t.
- събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население - увеличават се от 403 kg/y до 429 kg/y.
- дял на обслуженото население от системи за организирано сметосъбиране - наблюдава се плавно увеличение, като СЦР отчита 100% на обслуженото население
- предадените за депониране битови отпадъци - намаляват в СИР от 345 000 t на 174 000 t., както и във всички региони на страната
- предадени за предварително третиране битови отпадъци - увеличават се в СЦР от 38 000 t. на 124 000 t, както и във всички региони за периода 2011-2018 г., което е благоприятна тенденция.
- предадените за рециклиране битови отпадъци – се намаляват от 41 000 t на 22 000 t.

Описано е и третирането и депонирането на отпадъците по области.

8 Цели на опазване на околната среда

В доклада за ОВОС са описани основните цели за опазване на околната среда на международно и национално ниво, които имат отношение към ИТСП на СЦР 2021-2027г. и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП.

Анализът показва, че:

- ИТСП на СЦР 2021-2027 г. съобразява и интегрира в обхвата си целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво, които са относими със Стратегията.
- ИТСП на СЦР 2021-2027 г. не влиза в противоречие с целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво.

9 Въздействия върху околната среда

Съгласно чл. 86, ал. 3 т 6 от ЗООС, докладът за ЕО съдържа анализ на: вероятни значителни въздействия върху околната среда, включително биологично разнообразие, население, човешко здраве, фауна, флора, почви, води, въздух, климатични фактори, материални активи, културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство, ландшафт, отпадъци и връзките между тях; тези въздействия трябва да включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици.

Въздействията върху околната среда са оценени както на ниво Стратегически

приоритети и специфични цели, така и на ниво цели, мерки и дейности.

От направения в ЕО анализ на въздействията е видно, че

- На ниво Стратегически приоритети и специфични цели - очаква се реализирането на Стратегическите приоритети да доведе до: устойчива околна среда, усвояване на ресурсите по ефективен и устойчив начин, развитието на „зелена“ икономика и иновативни МСП в областта на нисковъглеродната икономика, редуцирането на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги, опазване и възстановяване на природното и културното наследство, биологичното разнообразие, насърчаване на екосистемните услуги и „зелената“ инфраструктура, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.
- На ниво цели и конкретни допустими дейности и мерки - очаква се прилагането на предвидените дейности и мерки да доведе до подобряване качеството на атмосферния въздух в населените места, намаляване на емисиите на парникови газове, развитието на градските общини, ограничаване на шума от обществения градски транспорт в населените места, подобряване състоянието на зелените градски пространства,; подобряване на здравната, социалната и културната инфраструктура и увеличаване на материалните активи, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.

Трябва да се отбележи, че при изпълнение на строително монтажните работи при създаване на нови МСП, модерна индустриална инфраструктура, изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони, изграждането на нова и подобряване на съществуващата пътна мрежа и железопътна инфраструктура, подобряването на инфраструктурата по р. Дунав, енергийна инфраструктура и ефективност, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда се очаква отрицателно въздействие върху околната среда и населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци, но се очаква то да бъде локално, в рамките на строителните площадки и обекти, временно и обратимо и да не е значително. В зависимост от местоположението на съответните индустриални зони, предприятия и пътищата за достъп до тях са възможни локални преки отрицателни въздействия върху населението и околната среда вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци.

Това въздействие не може да бъде подробно оценявано на този етап на предвиждания в контекста на Стратегията, но всеки конкретен проект подлежи на процедура по глава 6 от ЗООС (процедура по ОВОС и на процедура по ЕО), както и при необходимост и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените

зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, при провеждането на които ще бъдат оценени тези въздействия в детайли и ще бъдат приложени съответни мерки и ще се направи избор на вариант с най-малко въздействие върху околната среда и населението.

Независимо от това, при прилагането на ИТСП се очаква като цяло положително кумулативно въздействие по отношение на климата, качеството на атмосферния въздух в градовете, водите, състоянието на зелените площи, културното наследство и материалните активи, повишаване нивото на образованието стандарта и качеството на живот и подобряване здравето на населението.

9.1 Обобщение на въздействията

9.1.1 Атмосферен въздух и климат

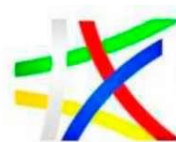
9.1.1.1 Атмосферен въздух

Очаква се дългосрочно, кумулативно, пряко, положително въздействие вследствие намаляване на атмосферното замърсяване, подобряване качеството на атмосферния въздух и редуциране на емисиите на парникови газове - при изпълнение на някои дейности и мерки:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство - *мерките за устойчиво селско стопанство*

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, включваща: *Подкрепа за мерки, адресиращи източници на замърсяване на въздух, като фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха, мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване на екосистемите и екосистемните услуги, въвеждане на различни енергоспестяващи мерки в областта на сградния фонд, заедно с енергоспестяващи мерки за получаване на енергия от ВИ, които са водещи и по отношение спестяванията на парникови емисии.* СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество - *инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки, съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно използване на ресурсите.*

Очаква се въвеждане на различни енергоспестяващи мерки в областта на сградния фонд, заедно с енергоспестяващи мерки за получаване на енергия от ВИ, които са водещи и по отношение спестяванията на парникови емисии, мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и други да имат

дългосрочни, постоянни, положителни едновременно, преки и косвени, локални и регионални, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на въздуха и климата.

Всички гореописани цели в Стратегията, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно ще имат положителен кумулативен ефект както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи ще има пряко, краткотрайно отрицателно въздействие върху атмосферния въздух, което се очаква да е временно, локално и обратимо, и не се очаква въздействие върху климата – предимно при изпълнение на мерките и дейностите за подобряване на инфраструктурата, изграждане на транспортно-логистични и мултимодални хъбове, изграждане на индустриални зони и др. в следните цели към стратегическите приоритети:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.1. Подобряване на транспортна инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.2. Развитие на цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата.

По време на експлоатацията на транспортната инфраструктура се очаква отрицателно въздействие върху въздуха от отделените газове и прах от преминаващите превозни средства, което е краткосрочно, постоянно, обратимо, локално и не се очаква да е значително.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на СЦР 2021-2027г върху въздуха е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.1.1.2 Климат

Очаква се дългосрочно, кумулативно, пряко, положително въздействие вследствие намаляване на атмосферното замърсяване, подобряване качеството на атмосферния въздух и редуциране на емисиите на парникови газове - при изпълнение на някои

дейности и мерки:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство - *мерките за устойчиво селско стопанство*

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество.

Очаква се въвеждане на различни енергоспестяващи мерки в областта на сградния фонд, заедно с енергоспестяващи мерки за получаване на енергия от ВИ, които са водещи и по отношение спестяванията на парникови емисии, мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и други да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, локални и регионални, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на въздуха и климата.

Всички гореописани цели в Стратегията, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно ще имат положителен кумулативен ефект както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата.

9.1.2 Води

Очаква се дългосрочно пряко, положително въздействие вследствие намаляване замърсяването на повърхностните и подземните води и подобряване на тяхното състояние, предотвратяване на загубите на свежа вода при изпълнение на мерките и дейностите от следните цели:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура

Изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура посредством:

- *модернизиране и разширяване на напоителните полета*
- *поддържане и ремонт на съществуващите водоеми и изграждане на нови,*
- *извършване на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвяне на план с действия за намаляване на течовете и минимизиране на загубите по водопреносната и водоснабдителната мрежи чрез рехабилитация на*

водопреносна и водопроводна инфраструктура,

- *дейности за пречистване на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, и осигуряване на питейното водоснабдяване,*
- *изграждане на нови канализационни системи, в т.ч. селищни пречиствателни станции за отпадъчни води, и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство, реконструкция и модернизация на съществуващи канализационни системи, в т.ч. селищни пречиствателни станции за отпадъчни води*

се очаква да доведе до предотвратяване на загубите на свежа вода и силно постоянно кумулативно дълготрайно положително въздействие за подобряване качеството на водите и на околната среда.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.1. Подобряване на транспортна инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.2. Развитие на цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

може да има пряко отрицателно въздействие върху водите, което се очаква да е краткосрочно, временно, локално и обратимо, като при едновременно осъществяване на строителните дейности това въздействие ще бъде и кумулативно.

В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попаднат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, то тогава ще се очакват негативни въздействия върху зоните за защита на водите по реда на чл.119а от Закона за водите. В етапа на експлоатация на изградените съоръжения / инсталации при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху водите, такива могат да се получат главно в резултат на аварии, щети и/или инциденти.

При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСП на СЦР 2021-2027г. съоръжения с оглед избягване засягането на

защитени зони по чл.119а от Закона за водите и на РЗПРН се счита, че общото въздействие от прилагането на ИТСП на СЦР 2021-2027г ще бъде положително.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на СЦР 2021-2027г върху водите е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.1.3 Почви

Очаква се вторични, кумулативни, дългосрочни, постоянни, локални положителни въздействия върху почвите от намаляване замърсяването им при реализиране на някои от мерките и дейностите в:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на предвидените инвестиционни проекти за предприятия, индустриални зони, инфраструктурни проекти към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

може да има пряко и косвено отрицателно локално въздействие, което в зависимост от съответния проект може да е постоянно / временно и необратимо / обратимо. В етапа на експлоатация не се очакват значителни отрицателни въздействия върху почвите.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на СЦР 2021-2027г върху почвите ще бъде положително.

9.1.4 Ландшафт

Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху ландшафта, както и

подобряване на визуално-естетическите качества на ландшафта, което ще има пряк положителен кумулативен ефект при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура

При всички строителни дейности предимно при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

се очаква да има преки, краткосрочни, временни, локални отрицателни въздействия върху ландшафтите, вследствие тяхното запрашаване и замърсяване, които не се очаква да бъдат значителни. В някои случаи се очаква и допълнителна антропогенизация на ландшафта, което се оценява като дългосрочно пряко отрицателно въздействие.

Но след влизане в експлоатация на някои от съоръженията – за изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура - водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции, рекултивацията на депата за битови отпадъци и други се очакват локални, дългосрочни, постоянни, положителни кумулативни въздействия. Очаква се положително естетическо-визуално въздействие, вследствие подобряване на екологичната обстановка и вписването на обектите, съоръженията и инфраструктурата в околните територии.

Като цяло се очаква превес на положителните въздействия над отрицателните въздействия и в този смисъл общото въздействие от прилагането на ИТСП на СЦР 2021-2027г върху ландшафтите ще бъде положително.

9.1.5 Биологично разнообразие

ИТСП се очаква да има вторични преки и косвени дългосрочни постоянни положителни

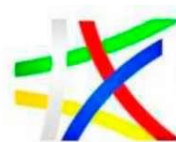
кумулятивни въздействия върху биологичното разнообразие, при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища, и по-конкретно: ЦЕЛ 3.2.1. Интегрирано развитие на градовете от второ и трето ниво и подобряване качеството на тяхната среда и агломериращи функции, при която се предвижда изграждане на зелена градска инфраструктура като обществени зони за отдых и зелени площи, както и насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.)
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, вкл. мерки за постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство по отношение на ПСОВ, оптимизация на системата за управление на отпадъците, развитие на мрежата Натура 2000 и подобряване на екосистемите, консервационни мерки, фокусирани върху видове и местообитания в неблагоприятно-незадоволително и неблагоприятно-лошо природозащитно състояние
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество, вкл. мерки за опазването на биоразнообразието, смекчаване на последствията от изменението на климата, опазване на водите и почвите, предотвратяване замърсяването на въздуха

Дългосрочните положителни кумулативни въздействия са свързани най-вече с крайните резултати от реализацията на съответните цели.

Тъй като стратегическите приоритети на ИТСП и съответните цели за тяхното постигане включват в голяма степен развитие на инфраструктурата и икономическо развитие, в т.ч. изграждане на индустриални зони и технологични паркове, модернизация на пристанищна инфраструктура, изграждане на нова инфраструктура и др., в зависимост от същината и местоположението на предвидените дейности може да има преки и косвени отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и в частност върху елементите от националната екологична мрежа. Потенциалните въздействия се очаква да са локални, като могат да бъдат временни и постоянни, краткосрочни и дългосрочни, едновременни и кумулативни, обратими и необратими.

При добро планиране и избор на подходящо местоположение за реализация на съответните проекти с оглед избягване засягането на обекти от националната екологична мрежа се счита, че прилагането на ИТСП няма да окаже значително отрицателно въздействие върху консервационно-значими елементи от биологичното разнообразие. Следва обаче да се обърне особено внимание на целите, свързани с прилагане на мерки за развитие на туризма, вкл. стимулиране на туризма по река Дунав, както и проектите за оползотворяване потенциала на р. Дунав (като транспортен, икономически, енергиен, туристически и воден ресурс), които пряко или косвено има вероятност да засегнат

консервационно-значими елементи от биологичното разнообразие. При тяхната реализация трябва да се гарантира запазването на природните ценности и да не се допуска влошаване състоянието на екосистемите, които ги поддържат.

Като цяло, при спазване на описаните в настоящия доклад мерки за изпълнение при прилагането на ИТСР не се очаква значително отрицателно въздействие върху биологичното разнообразие вследствие осъществяването на ИТСР.

9.1.6 Културно-историческо наследство

очаква се дългосрочно, постоянно, пряко и косвено локално положително въздействие върху културно-историческо наследство при изпълнение на предвидените мерки в:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт, ЦЕЛ 2.2.3. Развитие на културата и спорта
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

При изпълнение на мерките за:

- експониране на културното наследство на територията на СЦР като предпоставка за развитие на културния туризъм, за който в региона има уникални предпоставки
- възстановяване, реставрация, консервация, въвеждане на съвременни форми на експониране на паметниците на културното наследство
- свързване на съществуващите 169 рекреационни зони и ландшафти чрез културни и туристически маршрути
- подкрепа на инициативи за създаване на регионални туристически продукти в областта на културния, винарския, селския туризъм
- поддържане и обогатяване на културната инфраструктура
- инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия

се очаква подобряване състоянието на паметниците на културното наследство и повишаване културата на населението.

В зависимост от местоположението на предвидените за изграждане инвестиционни предложения за предприятия, индустриални зони и др. е възможно да бъдат засегнати

обекти на културно-историческото наследство. При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСР на СЦР 2021-2027г. съоръжения / инсталации с оглед избягване засягането на обекти на културно-историческото наследство и при спазване на изискванията на Закона за културното наследство не се очакват значителни отрицателни въздействия от прилагането на ИТСР на СЦР 2021-2027г.

9.1.7 Материални активи

Изпълнението на почти всички стратегически приоритети и специфични цели на ИТСР на СЦР е свързано пряко или непряко с подобряване на съществуващите материални активи и създаване на нови такива, при изпълнение на голяма част от проектите и дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

Това означава, че ИТСР на СЦР 2021-2027г. ще окаже положително, дълготрайно, едновременно и постоянно въздействие върху материалните активи. С изпълнението на ИТСР на СЦР 2021-2027г. материалните активи като цяло ще се увеличат, съответно се очаква пряко положително кумулативно въздействие в това отношение.

9.1.8 Население, човешко здраве

Прилагането на ИТСР на СЦР 2021-2027г. ще допринесе за подобряване на здравно-хигиенните аспекти и средата на живот на населението и се очаква да има пряко и косвено дългосрочно положително въздействие върху населението и човешкото здраве.

Очаква се изцяло положително въздействие по отношение на населението и човешкото здраве в населените места, включени в региона, при прилагането на всички стратегически приоритети и Специфичните им цели.

Мерките и дейностите, свързани с прилагането на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, като: Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството, насърчаване на предприемачеството в СЦР и подкрепа за създаване на нови МСП, генериране на ново индустриално развитие изграждане на нови

индустриални и промишлени зони, се очаква да доведе до предприятия реализиращи производствени модели в подкрепа на кръговата икономика и създаване на нови качествени работни места и подобряване достъпа до заетост се очаква да доведат до производство на по-качествени продукти и до по-добри условия на труд на работниците, вследствие на което да се получат дългосрочни, постоянни, положителни едновременно, преки и косвени, и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

При прилагане на мерките и дейностите, свързани с прилагането на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 за подобряване на достъпа до образование и повишаване на образователното равнище на населението и инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт, се очаква да допринесе за повишаване на интереса за образование, съответно повишаване образователното ниво на населението и до дългосрочни, постоянни, положителни, преки и косвени и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

Подобряването на здравната инфраструктура и достъпа до първична, специализирана и болнична помощ, подобряване на материално-техническата база на държавните болници, създаването на социални услуги, насочени към резидентна грижа за лица с увреждания и съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания, разработване на мерки за активно приобщаване за подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи ще доведе до подобряване социалния и здравен статус на населението.

Подкрепата за културни институции и дейности, подобряване на достъпа до изкуство и повишаване на културата на населението, поддържане и обогатяване на културната инфраструктура ще допринесат за подобряване привлекателността на културните ценности и повишаване културата на населението.

Обновяването на спортната инфраструктура посредством модернизиране, реконструкция и изграждане на нова база за масов спорт, поддържане на открити и закрити спортни площи се очаква да доведе до повишаване на спортната активност на населението, подобряване на здравословното му състояние.

При прилагане на мерките и дейностите, свързани със СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, за устойчиво териториално развитие и свързаност, които включват изграждане на транспортната и цифровата инфраструктура, интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. вътрешнорегионално и трансгранично се очаква да доведат до по-добра свързаност на населението, водещо до подобряване на услугите, бизнеса и информираността и до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

Мерките за изпълнение на целта опазване на околната среда, включващи и развитие на екологосъобразна инфраструктура (поддържане и ремонт на съществуващите водоеми и изграждане на нови, реконструкция и модернизация на съществуващи и изграждане на

нови водоснабдителни и канализационни мрежи, осигуряване на питейното водоснабдяване, пречиствателни станции за отпадъчни води, оптимизацията на системата за управление на отпадъците и енергийна инфраструктура и ефективност, опазване и възстановяване на природното наследство, биологичното разнообразие, насърчаване на екосистемните услуги и „зелената“ инфраструктура)- ще доведат до дълготрайно и постоянно пряко и косвено положително въздействие и в някои случаи вторични кумулативни въздействия по отношение на населението и околната среда.

В зависимост от местоположението на предвидените за изграждане проекти на нови индустриални и промишлени зони и пътищата за достъп до тях, развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, в зависимост от същината и местоположението на предвидените дейности са възможни локални временни, краткотрайни, преки и косвени отрицателни въздействия върху населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци предимно в етапа на строителство и много по-малко в етапа на експлоатация.

При добро планиране и избягване засягането на обекти, подлежащи на здравна защита, както и при адекватни мерки за предотвратяване / минимизиране на въздействията в етапа на строителство и спазване на нормативните изисквания в етапа на експлоатация на съответните предприятия общото въздействие от прилагането на ИТСР на СЦР 2021-2027г. ще бъде дългосрочно, постоянно, едновременно положително, като се очаква и кумулативно въздействие.

Рискови фактори

9.1.8.1 Шум и вибрации

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2.
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1., ЦЕЛ 3.1.1., ЦЕЛ 3.1.2., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4

е свързано с генериране на шум, а също така и вибрации, чието отрицателно въздействие върху населението е локално, обратимо и не се очаква да е значително.

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с енергийна ефективност и обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики, мерки за устойчива градска мобилност, в т.ч. инфраструктурни мерки, мерки за управление на трафика, развитие и обновяване на

урбанизираната средата в малките градове и селата за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.), въвеждане на различни енергоспестяващи мерки в областта на сградния фонд, за пътна безопасност, изграждане на зелена градска инфраструктура като обществени зони за отдых и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради, мерки за повишаване на сигурността, подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги, поддържане и обогатяване на културната инфраструктура модернизирани, реконструкция и изграждане на нова база за масов спорт, включени в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, ЦЕЛ 3.2.1. Интегрирано развитие на градовете от второ и трето ниво и подобряване качеството на тяхната среда и агломериращи функции, ЦЕЛ 3.2.2. Развитие на градовете от четвърто и пето ниво, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура

Се очаква да доведат до положително въздействие върху фактора шум вследствие намаляване на нивата на шум в сградите; намаляване на нивата на шума и вибрациите, генерирани при движението на градския транспорт; поглъщане на шума в градските зони и намаляване на неговото ниво при изпълнение на дейностите по изграждане на „зелената“ инфраструктура и от там да доведат до положително въздействие върху населението.

9.1.8.2 Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал

В случай, че на територията на Северен централен регион се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с подобряване на инфраструктурата, изграждане на транспортно-логистични и мултимодални хъбове, изграждане на индустриални зони и др, в следните цели към стратегическите приоритети:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Развитие на

транспортната и цифровата инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.1. Подобряване на транспортна инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.2. Развитие на цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

е възможно отрицателно въздействие върху населението и околната среда

Поради това е необходимо да се предприемат съответни мерки за намаляване и ограничаване на възможните въздействия, описани в т. 10.2.

9.1.9 Отпадъци

Изпълнението на всички мерки и дейности, включващи изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и енергийна инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1** Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2.** Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт
- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1.** Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.1. Подобряване на транспортна инфраструктура, ЦЕЛ 3.1.2. Развитие на цифровата инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество

е свързано с генериране на отпадъци и отрицателно въздействие от тях върху населението, а също така и върху и околната среда. Очаква се получаване на предимно строителни отпадъци, чието количество не е значително, очакваното им въздействие е временно и обратимо, тъй като веднага след образуването им ще бъдат събирани и извозвани от фирми с разрешително съгласно ЗУО.

При изпълнение на мерките, свързани с отпадъците, в следната специфична цел към Стратегически приоритет 3:

- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3** Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура (мерките и

дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците, внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, действия, насочени към изпълнение на пакета "Кръгова икономика", с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

се очаква положително въздействие върху населението и околната среда се вследствие намаляване количеството на отпадъците и оптимизиране събирането и третирането им посредством съвременни технологии.

9.2 Трансгранично въздействие

Съгласно Протокол за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, е направен анализ и оценка на въздействието на предвижданията на ИТСП на СЦР 2021-2027г върху околната среда и човешкото здраве, в т.ч. върху други държави, спрямо критериите за определяне на възможното значително въздействие, представени в Анекс III на Протокола.

Извършеният анализ на ИТСП на СЦР 2021-2027г. и предвидените мерки, не предполагат изпълнението на дейности, които имат потенциал за значително отрицателно трансгранично въздействие върху околната среда и здравето на населението на други държави.

В обхвата на ИТСП е предвидено дейностите да се изпълняват в територията на общините в региона.

В ИТСП е включена СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество, в която са разгледани мерки в трансграничното сътрудничество. Очаква се всички мерки да доведат до положително пряко и/или косвено въздействие, като се очакват и дългосрочни положителни, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия в границите на общините и на целия регион по отношение на населението, а също така и по отношение на околната среда.

Някои от мерките са с директна екологична насоченост, като:

- инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки
- съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно използване на ресурсите

и при прилагането им се очаква да доведат до пряко и косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие върху околната среда и здравето на населението в региона.

В някои от мерките е предвидено и разработване на съвместни мерки и стратегии за териториално развитие с развитие на алтернативни форми на туризъм или съвместно управление на трансгранични защитени територии, общи продукти, услуги или проекти,

свързани с историческото, природното и културното наследство, като например:

- използване на съвместни териториални инструменти, съобразени с контекста в трансграничния район, с оглед справяне с конкретни ситуации
- инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия
- развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона
- разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации

Очаква се тези мерки да се прилагат в рамките на региона, но тяхното въздействие може да надхвърли границите на региона и да доведе до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на околната среда и населението.

Поради гореописаното, по отношение на трансгранични въздействия върху околната среда на други държави, предвижданията на проекта на ИТРС на този етап по характер, същност и мащабност на идентифицираните мерки и дейности по Стратегически приоритети и специфични цели не предполагат възникването на значително отрицателно трансгранично въздействие върху околна среда на други държави

10 Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от ИТРС на СЦР

След преглед на Стратегическите приоритети, специфичните цели, целите и дейностите на ИТРС на СЦР и оценка на очакваните въздействия, се предлагат следните видове мерки:

10.1 Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТРС на СЦР

Проектът на Стратегията включва необходимите мерки за опазване на околната среда и недопускане на неблагоприятни последствия.

За осигуряване на високо качество на питейната вода чрез подобряване на инфраструктурата и разкриване/изграждане на нови водоизточници, към Специфична цел 3.3. Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура, към „Мерки за опазване на околната среда“, да се включи и мярка за изграждане на нови водоизточници.

10.2 Мерки за изпълнение при прилагане на ИТРС на СЦР

В настоящия раздел са представени допълнителни мерки за смекчаване на очакваните въздействия от реализацията на ИТРС на СЦР 2021 – 2027 г., върху околната среда и

човешкото здраве. Мерките са съобразени с резултатите от оценката на възможните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, идентифицирани в т. 9 на Доклада за екологична оценка и са определени от гледна точка на очакваните резултати от тяхното прилагане.

Като обща мярка за изпълнение при прилагането на ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г., която касае околната среда и човешкото здраве е необходимо:

- Инвестиционни проекти/проектни предложения по „ИТСП на СЦР от ниво 2 за периода 2021-2027 г.“ очертаващи рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения/планове, програми или проекти, за които се изисква процедура по ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) и/или процедура по оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на ЗБР) да се одобряват, в това число и по реда на съответния специален закон само след произнасяне с акт за съгласуване от компетентните органи по околна среда и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

10.2.1 Атмосферен въздух и климат

Атмосферен въздух

При осъществяване на мерките от ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г., свързани с транспорт и строителни работи:

- Предвидената извънпътна техника да отговаря на мерките, заложили Директива 2004/26/ЕО от 21 април 2004 година относно мерките за намаляване на емисиите на замърсяващи газове и частици от двигатели с вътрешно горене, предназначени за извънпътни подвижни машини, а тежкотоварните транспортни средства трябва да покриват изискванията на екологичните стандарти (EURO) за емисии в изгорелите газове от дизелови двигатели – Регламент (ЕО) № 595/2009 от 18 юни 2009 година за одобрението на типа на моторни превозни средства и двигатели по отношение на емисиите от тежки превозни средства..
- Да се осигури ефективен контрол за прилагането на мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата съгласно чл. 70 от Наредба № 1 /2005 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии.
- Работният режим на строителните и транспортни машини да не допуска работа на празен ход на двигателите.

Очаквани резултати: минимизиране на замърсяването на атмосферния въздух и свързаните с него отрицателни въздействия върху здравето на хората и околната среда

Климат

Не са необходими мерки.

10.2.2 Води

С оглед опазване на подземните и повърхностните води се счита изключително важно потенциалните интервенции, произтичащи от ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г., да се прилагат при стриктно спазване на приложимите разпоредби на Закона за водите (ЗВ) и подзаконовите актове към него и да бъдат съобразени с изготвените за съответните райони на басейново управление Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), становищата по Екологичната им оценка, както и с техните актуализации за периода 2022-2027г. и в частност:

- Дейности, свързани с водовземане и ползване на воден обект, подлежат на разрешителен режим съгласно чл. 44 и чл. 46 от ЗВ. освен в случаите описани в чл. 58 от ЗВ. Разрешителни за водовземане и ползване на воден обект се издават при спазване изискванията на Глава четвърта „Разрешителен режим“ и Глава осма „Опазване на водите и водните обекти“ от ЗВ и нормативните актове по прилагането му. Освен това, те следва и да бъдат съгласувани за допустимост спрямо екологичните цели и планиваните мерки за постигане добро състояние на водите в ПУРБ. както и спрямо целите на управлението на риска от наводнения и предвидените мерки в Програмите от мерки в действащите ПУРН, а също и наличните резултати от актуализацията на ПУРН за периода 2022-2027 г.
- Инвестиционните предложения за предприятия, индустриални зони и др. да бъдат в съответствие с приложимите мерки за постигане на целите на опазване на околната среда, включени в Плановите за управление на речните басейни (ПУРБ), като се съобразят зоните за защита на водите, а също и със следните изисквания на ЗВ:
 - ✓ При липса на канализационна система, предвид чл. 132 от Закона за водите, лицата от стопанска дейност, на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект
 - ✓ При съществуваща канализационна система – да се спазват изискванията на чл. 125 от Закона за водите, че включването на нови количества отпадъчни води, следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;
 - ✓ Да се спазват забраните на чл. 146 от Закона за водите за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения.
- При прилагането на ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г. да се спазват съответните забрани и ограничения в поясите на СОЗ, регламентирани в Наредба № 3/16.10.2000г. на МОСВ, МРРБ и МЗ (ДВ. бр. 88/2000г.) за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-

охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

- В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попадат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, следва да се има предвид обхвата на заливане при трите вероятностни сценария - веднъж на 1000, 100 и 20 години, съгласно картите на заплахата от наводнения и при необходимост да бъдат планирани допълнителни мерки за подобряване на защитата им и опазване на водите от замърсяване. При планиране на мерките може да се ползва Националният каталог от мерки за управление на риска от наводнения.
- Всички дейности, засягащи води и водни обекти, следва да се изпълняват съгласно получено Разрешително за водовземане и/или ползване на воден обект по реда на Закона за водите.
- В съответствие с разпоредбите на чл.116 от Закона за водите, всички води и водни обекти следва да се опазват от замърсяване и увреждане. При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се предприемат мерки за недопускане влошаването на екологичното и химичното състояние на повърхностните води, и количественото и химичното състояние на подземните води. Необходимо е за всяка отделна дейност да се разглеждат всички възможни негативни въздействия върху повърхностните и подземни води в детайли, както и да се съгласуват със съответната БД.
- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се вземат предвид заложените в ПУРБ цели за опазване на водните тела, върху които попада територията на ИТСП на СЦР, както и програмите от мерки за предотвратяване и намаляване на значителни вредни въздействия върху повърхностните и подземни води.
- При планиране на инвестиции в областта на ВиК инфраструктурата приоритетно да се заложат подходящи мерки за зоните на водоснабдяване, където качеството на водата не отговаря на нормите (най-често по показател „нитрати“). Такива мерки могат да бъдат изграждане на нови водоизточници, довеждане на вода от други зони на водоснабдяване, където няма отклонения от нормите и др.
- За опазване на подземните води от замърсяване се прилагат разпоредбите на чл. 46, ал. 2 и чл. 118а, ал. 1, т. 2, 3, и 4 от ЗВ: „т. 2 - обезвреждането, включително депонирането на приоритетни вещества, които могат да доведат до непряко отвеждане на замърсители в подземните води; т. 3 - други дейности върху повърхността и в подземния воден обект, които могат да доведат до непряко отвеждане на приоритетни вещества в подземните води; т. 4 - използването на материали, съдържащи приоритетни вещества, при изграждане на конструкции,

инженерно-строителни съоръжения и други, при които се осъществява или е възможен контакт с подземни води".

- За недопускане и предотвратяване на замърсявания и аварии, по отношение на повърхностните и подземните води е необходимо спазване на изискванията на чл. 131 от ЗВ: „При аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, експлоатиращо обекта - източник на замърсяване, включително и насипища, е длъжно да вземе необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването съгласно предварително изготвен аварийен план и незабавно да уведоми басейновите дирекции и органите на Министерството на вътрешните работи.
- С цел защита на крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата да се изпълняват разпоредбите на чл. 134 от ЗВ, като не се допуска: депониране и третиране на отпадъци; строителство на стопански и жилищни постройки; миенето и обслужването на транспортни средства и техника.
- Съгласно чл. 143 от ЗВ - За защита от вредното въздействие на водите се забранява съхраняването или складирането на материали, които в значителна степен биха увеличили унищожителната сила на водата при наводнения.
- Съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за водите, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собственост без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.
- Стриктно прилагане на Правила за добра земеделска практика за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, утвърдени със Заповед № РД 09-565/16.07.2020 г. на министъра за земеделието храните и горите, както и Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони, утвърдена със Заповед № РД09-222/27.02.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите и Заповед № РД-237/17.03.2020 г. на министъра на околната среда и водите.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху водите и свързаните с тях негативни последици за околната среда и човешкото здраве.

10.2.3 Почви

- Да не се допускат течове на горива и масла от строителната и транспортна техника, използвана за осъществяване на дейностите по прилагане на ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: предотвратяване на почвеното замърсяване и на произтичащите от това негативни последици за околната среда

10.2.4 Ландшафт

Не са необходими допълнителни мерки

10.2.5 Биологично разнообразие

- В проектите за изграждане на нови предприятия, индустриални зони и др. да се разгледат алтернативи за разполагането им извън защитени зони (Натура 2000 места), защитени територии (ЗТ по смисъла на ЗЗТ) и други чувствителни зони и да се избере най-щадящата алтернатива по местоположение с оглед предотвратяване / свеждане до минимум на потенциалните въздействия.
- При доказана необходимост от осъществяване на проекти / инвестиционни предложения в защитени зони, да бъде проведена процедура по оценяване степента на въздействие (оценка за съвместимост).
- Произтичащите от ИТСП проекти / инвестиционни предложения следва да се изготвят така, че да са в съответствие с режимите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и в съответствие с режимите на защитените зони от Натура 2000 по смисъла на ЗБР.
- При произтичащи от ИТСП инвестиционни намерения, свързани със строителство в защитени територии по ЗЗТ и защитени зони по ЗБР, периодът на строителните работи да е извън чувствителните периоди на опазването в тях животински видове (размножаване, хибернация).

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и елементите от националната екологична мрежа.

10.2.6 Културно-историческо наследство

За да не се допусне увреждането на културни ценности се счита за наложително:

- Провеждане на теренни издирвания на археологически обекти (недеструктивен метод) в потенциалните площадки за изграждане на нови проекти / инвестиционни предложения
- При регистриране на археологически обекти, предприемане на съответните действия съгласно разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН)
- При изграждане на нови обекти да се упражнява наблюдение от археолози по време на изкопните дейности, съгласно изискванията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.

Очаквани резултати: предотвратяване на потенциалното увреждане на обекти от културно-историческото ни наследство.

10.2.7 Материални активи

- Своевременна рехабилитация на елементи от пътната инфраструктура, увредени във връзка с реализацията на ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: възстановяване на състоянието на материални активи, засегнати от

реализацията на ИТСП на СЦР 2021 – 2027 г.

10.2.8 Население, човешко здраве

- При планиране и изпълнение на проекти / инвестиционни предложения, местоположението им да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, зони и територии, в които са разположени такива обекти.
- В случай, че на територията на Северен централен регион се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения, е необходимо:
 - осигуряването на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища;
 - поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване;
 - предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве, околната среда и имуществото, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал.
- При реализация на Инвестиционните проекти да не се допуска надвишаване на нормативните изисквания за пределно допустими норми по отношение на качеството на околната среда и човешкото здраве, като се предвидят и съответни мерки за ограничаване на замърсяването на въздуха, наднормено шумово замърсяване и замърсяване с отпадъци.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху населението и човешкото здраве.

11 Описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, включително

трудностите при събиране на необходимата за това информация, като технически недостатъци и липса на ноу-хау

Нулевата опция, която се дефинира като “съществуващо състояние”, представлява алтернатива в съответствие с Директива 2001/42/ЕО и е разгледана в раздел 5 от настоящия документ (Евентуално развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на СЦР).

С цел подобряване качеството на документа по отношение на околната среда като обратна връзка към екипа, разработващ ИТСП на СЦР, е разгледана възможността за предложения за нови формулировки на Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСП на СЦР. След направения анализ бе установено, че не е необходимо да се предлагат нови формулировки.

На базата на информацията, изложена в ИТСП на СЦР може да се дефинират следните алтернативи:

- Алтернатива 1 „Нулева алтернатива”: Продължение на настоящите процеси и тенденции на развитие, без прилагане ИТСП на СЦР.
- Алтернатива 2: Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на СЦР.

От направеното сравнение между Алтернатива 1 „Нулева алтернатива” и Алтернатива 2 „Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на СЦР.” е видно, че:

- Алтернатива 1 е неприемлива, тъй като ИТСП на СЦР е изискуем документ, съгласно Закона за регионалното развитие
- Алтернатива 1 е непрепоръчителна и от гледна точка опазването на околната среда и човешкото здраве, тъй като от направените анализи и оценки в доклада за екологична оценка ясно се вижда екологичната насоченост на Алтернатива 2 и ИТСП на СЦР, като се доказва, че същия ще допринесе за устойчиво развитие чрез прилагане на предвидените допустими дейности, към съответните стратегически приоритети и специфични цели.
- С изпълнението на Алтернатива 2 се осигурява пълно съобразяване и изпълнение на екологичните приоритети на Национална програма за развитие: България 2030

Окончателният проект на ИТСП на СЦР ще представлява изискваната от Директива 2001/42/ЕО алтернативна опция.

В точка 1.3 са описани методите на извършване на екологична оценка.

Не са срещнати непреодолими трудности при изготвянето на настоящия доклад за ЕО.

12 Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСР на СЦР

Към т.6 на проекта на ИТСР на СЦР са представени индикатори за наблюдение, като конкретни индикатори за оценка на изпълнението са представени в таблица. Част от посочените индикатори са насочени именно към наблюдението и контрола на въздействието на ИТСР върху околната среда, като тези, включени към Устойчиво териториално развитие и свързаност, и изписани по-долу:

- Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение - км
- Лица, регулярно използващи Интернет, в %
- Население с подобрен транспортен достъп - %
- Разходи за ДМА с екологично предназначение – лв.

Предвид направените прогнози на въздействието на Стратегията върху околната среда и човешкото здраве, считаме, че няма необходимост от допълнителни мерки по наблюдение и контрол, които да бъдат включени в ИТСР на СЦР.

Предлаганите мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на ИТСР и съответните индикатори са представени в следващата таблица.

Таблица 2 - Мерки и индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Източник на информация
<i>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството</i>		
Изграждане и развитие на елементи от предприемаческата екосистема	Брой изградени бизнес инкубатори, технологични паркове и други - брой	Бенефициенти, РИОСВ, Общински администрации.
<i>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство</i>		
Възстановяване, реставрация, консервация, въвеждане на съвременни форми на експониране на паметниците на културното наследство.	Възстановени, реставрирани, консервирани паметниците на културното наследство - бр.	НИНКН Регионален исторически музей
<i>Цел 2.2.3. Развитие на културата и спорта</i>		
Поддържане и обогатяване на културната инфраструктура.	Поддържана и обогатена културна инфраструктура - бр.	Регионален исторически музей Общински администрации

Поддържане на открити и закрити спортни площи, модернизиране, реконструкция и изграждане на нови бази за масов спорт.	Поддържани открити и закрити спортни площи - бр. Модернизирани и реконструирани бази за масов спорт - бр. Изграждане на бази за масов спорт - бр.	Бенефициенти Общински администрации
<i>Цел 3.1.1. Подобряване на транспортна инфраструктура.</i>		
Доизграждане на транспортни коридори и рехабилитация/реконструкция на пътна мрежа с регионално и местно значение.	Изградена, модернизирана и доизградена транспортна инфраструктура - км и бр. Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение - км	Бенефициенти Агенция пътна инфраструктура ДП, НКЖИ Общински администрации
<i>Цел 3.2.1. Изграждане и поддържане на техническа инфраструктура</i>		
Повишаване на нивата на рециклиране на отпадъци, чрез разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и инсталации за третиране на биоразградими отпадъци. Извършване на рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.	Въведени системи за разделно събиране - бр. Изградени инсталации за предварително третиране и инсталации за третиране на биоразградими отпадъци - бр. Извършени рекултивации на депа за битови отпадъци - бр	Бенефициенти РИОСВ Общински администрации
<i>Специфична цел 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура</i>		
Реализиране на мерки по адаптация към климатичните промени в секторите „Градска среда“, „Води“, „Транспорт“, „Селско стопанство“, „Гори“ от Националната стратегия за адаптация и План за действие към нея*.	Изпълнени мерки - брой	Бенефициенти Агенция пътна инфраструктура ДП, НКЖИ, В и К дружества Общински администрации
Изпълнение на мерки в защитени зони от мрежата „Натура 2000“ от Националната рамка за приоритетни дейности за Натура 2000 (НРПД) за периода 2021-2027 г., планирани за съответния регион	Площ на природни местообитания и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им - хектари	Управляващите органи на Програмите, финансирани от Европейски фондове съгласно планирания източник на финансиране в НРПД 2021-2027 г.

Поддържане и ремонт на съществуващите водоеми и изграждане на нови.	Поддръжка и ремонт на водоеми - бр. Изградени водоеми - бр.	Бенефициенти Общински администрации
Доизграждане и рехабилитация на водопроводни мрежи.	Доизградена водопроводна мрежа - км Рехабилитирана водопроводна мрежа - км	Бенефициенти ВиК дружества; Общински администрации
Пречистване на водите, предназначени за питейно- битово водоснабдяване.	Изградени и рехабилитирани пречиствателни станции за питейно- битови води - бр.	Бенефициенти ВиК дружества; Общински администрации
Реконструкция и модернизация на съществуващи и изграждане на нови канализационни системи, в т.ч. селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.	Реконструкция и модернизация на канализационна мрежа - км Изградени нови канализационни мрежи - км Реконструирани и модернизирани пречиствателни станции за отпадъчни води - бр. Изградени пречиствателни станции за отпадъчни води - бр.	Бенефициенти ВиК дружества; Общински администрации
<i>Специфична цел 3.4 Развитие на териториалното сътрудничество</i>		
Възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство.	Възстановени и поддържани туристически обекти с историческо и културно значение - бр.	НИНКН Регионални исторически музеи Областни (общински) отчети

*<https://www.moew.government.bg/bg/klimat/mejdunarodni-pregovori-i-adaptaciya/adaptaciya/>

13 Заключение

ИТСП на СЦР 2021-2027 г е с пряка екологична насоченост и залегналите в нея Стратегически приоритети и специфични цели ще допринесат за подобряване качеството на живот на хората, както и за подобряване състоянието на околната среда в региона .

В резултат на направения анализ може да се обобщи, че предвидените с ИТСП на СЦР Стратегически приоритети и специфични цели и предвидените дейности за реализирането им са допустими за осъществяване, предвид изискванията за опазване на околната среда.

При направеното сравнение на съответствието на предложените с ИТСП на СЦР 2021-2027 г Стратегически приоритети с приоритетите на Национална програма за развитие: България 2030, изискванията за опазване на околната среда и осигуряване на устойчиво

развитие на региона е установено, че като цяло се очаква предлаганите Стратегически приоритети и специфични цели да допринесат за постигане на стратегическите цели за развитие и националните приоритети на НПП БГ 2030. От направеното сравнение с други стратегии, планове и програми, е установено, че като цяло ИТСП на СЦР се очаква да допринесе за постигането им.

От направения екологичен анализ се вижда, че ИТСП на СЦР ще окаже предимно положително, дългосрочно, постоянно въздействие върху околната среда. По време на изпълнение на някои от дейностите, свързани със строителство на предприятия, индустриални зони, транспортна и техническа инфраструктура, ще се наблюдават предимно отрицателни въздействия, които се очаква да бъдат локални, краткотрайни и временни и да не са значителни. Необходимо е инвестиционните проекти да се осъществяват при строго съблюдаване на екологичните изисквания, като, за предотвратяване и максимално ограничаване на възможните отрицателни въздействия са предвидени съответните мерки, както и индикатори в доклада за ЕО, които да следят тенденциите по отношение на въздействието на ИТСП на СЦР върху околната среда и човешкото здраве. Най-благоприятен от гледна точка на опазване на околната среда е разгледаният подробно в доклада за екологична оценка вариант на ИТСП на СЦР, поради което го препоръчваме за съгласуване.

Цялостното въздействие на ИТСП на СЦР се очаква да бъде положително, поради произтичащите от осъществяването на Стратегията комплексни и дългосрочни положителни резултати по отношение на развитието на региона, водещи до предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда.

При осъществяването на ИТСП на СЦР 2021-2027 г не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, а се очаква прилагането ѝ да доведе до комплексно положително въздействие по отношение на околната среда и човешкото здраве на регионално и национално ниво, при спазване на мерките, предложени в доклада за ЕО.

14 Приложения

Приложение 1: Картен материал